

Роль та значення державного казначейства в процесі виконання
державного бюджету. Виноградов А.С. ФКСП-163м

РЕФЕРАТ

Робота містить: 114 сторінок; 11 таблиць; 7 рисунків; список використаних джерел (103 найменування); 5 додатків.

Казначейське обслуговування Державного бюджету України, бюджетний менеджмент, фінансовий менеджмент, структурно-функціональна модель казначейського обслуговування Державного бюджету України, державні фінанси, бюджет, Державне казначейство, казначейська система виконання бюджету, касове виконання бюджету

Об'єктом дослідження є діяльність державного казначейства в процесі виконання державного бюджету.

Предмет дослідження - структурно-функціональні механізми процесу казначейського обслуговування Державного бюджету України.

Мета дипломної роботи дослідження теоретичних аспектів та розробка шляхів удосконалення діяльності державного казначейства в процесі виконання державного бюджету.

За наслідками дослідження розроблено шляхи вдосконалення діяльності державного казначейства України. Обґрунтовано застосування прийомів фінансового менеджменту в процесі казначейського обслуговування Державного бюджету України. Оцінено ефективність удосконалення процесу казначейського обслуговування Державного бюджету України.

В результаті запропоновано впровадження програмного комплексу “Клієнт-Казначейство”, який дозволить збудувати єдиний інформаційний простір, оптимізувати документообіг, суттєво підвищити ефективність взаємодії підрозділів УДК м. Северодонецьк.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	8
1.1. Сутність та структура державного казначейства України	8
1.2. Функції та компетенції державного казначейства	19
1.3. Казначейська система касового виконання Державного бюджету України	26
Висновки за першим розділом	37
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ПРИКЛАДІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА У М. СЕВЕРОДОНЕЦЬК	39
2.1. Аналіз системи касового виконання державного бюджету	39
2.2. Аналіз системи казначейського обслуговування на прикладі ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості»	48
2.3. Аналіз результатів діяльності державного казначейства у м. Северодонецьк	57
Висновки за другим розділом	68
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ	71
3.1. Напрямки вдосконалення діяльності державного казначейства України	71
3.2. Застосування прийомів фінансового менеджменту в процесі казначейського обслуговування Державного бюджету України	79
3.3. Оцінка ефективності удосконалення процесу казначейського обслуговування Державного бюджету України	89
Висновки за третім розділом	100
ВИСНОВКИ	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	105
ДОДАТКИ	115

ВСТУП

Ступивши на шлях проведення політичної, економічної й адміністративної реформ, Україна здобула реальну можливість перебудови господарської системи держави на благо народу. Процес формування громадянського суспільства та ефективної, соціально справедливої економічної системи торкається як правового поля країни та її господарського механізму, так і фінансової системи держави.

Застосування казначейської форми обслуговування Державного бюджету України покладає велику відповідальність на органи ДКУ та зумовлює необхідність наукових пошуків у сфері бюджетного процесу. Вітчизняні науковці розробляють шляхи та методи найбільш ефективного обслуговування сфери державних фінансів із урахування вимог чинного нормативно-правового поля, механізмів регулювання діяльності органів державної влади і суб'єктів господарювання, сучасної фінансової та економічної ситуації. Наукові пошуки у цьому напрямку ведуться такими фахівцями, як О.І. Барановський, С.О. Булгакова, О.Д. Василик, О.С. Даневич, О.І. Кіреєв, О.П. Кириленко, В.П. Кудряшов, В.М. Опарін, П.Г. Петрашко, В.І. Стоян, Н.І. Сушко, О.О. Чечуліна, В.М. Федосов, С.І. Юрій та іншими. Першочерговим завданням щодо вдосконалення управління бюджетним процесом виступає така організація проходження грошових потоків до Державного бюджету й подальшого їх розподілу, яка б могла забезпечити прозорість бюджетного процесу, створення системи ефективного управління бюджетними коштами, здійснення контролю за їх цільовим використанням.

Власне з вищеназваним завданням і пов'язана актуальність теми даного дослідження, спрямованого на розробку шляхів удосконалення діяльності державного казначейства в процесі виконання державного бюджету. Відтак, у роботі проведено структурно-функціональний аналіз чинного механізму казначейського обслуговування Державного бюджету.

Не можна оминати увагою і ту ситуацію, що склалась у загальнонауковому полі та детермінує сучасні концептуальні підходи до проведення наукових досліджень. Ідеться про те, що постнекласична наукова парадигма, особливо у частині методологічних напрацювань, відкриває широкі можливості для теоретичного синтезу, плідного застосування здобутків одних наукових галузей іншими. Відтак, особливістю дослідження є реалізація міждисциплінарного підходу, який полягає у адаптації окремих методик фінансового менеджменту до теоретичних та практичних вимог бюджетного менеджменту і казначейської справи.

Мета дипломної роботи дослідження теоретичні аспекти та розробка шляхів удосконалення діяльності державного казначейства в процесі виконання державного бюджету.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені такі завдання дослідження:

розкрито сутність та структуру державного казначейства України;

визначено функції та компетенції державного казначейства;

розкрито казначейську систему касового виконання Державного бюджету України;

зроблено аналіз системи касового виконання державного бюджету;

проаналізовано системи казначейського обслуговування на прикладі ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості»;

проаналізовано результати діяльності державного казначейства у м. Северодонецьк;

розроблено шляхи вдосконалення діяльності державного казначейства України;

обґрунтовано застосування прийомів фінансового менеджменту в процесі казначейського обслуговування Державного бюджету України;

оцінено ефективність удосконалення процесу казначейського обслуговування Державного бюджету України.

Об'єктом дослідження є діяльність державного казначейства в процесі виконання державного бюджету.

Предмет дослідження - структурно-функціональні механізми процесу казначейського обслуговування Державного бюджету України.

Основу дослідження складають діалектичний метод, методи аналізу, синтезу, узагальнення, індукції, дедукції, аналогії, а також порівняльно-правовий, системно-аналітичний методи.

Теоретичною основою дослідження виступають праці класиків економічних наук, а також роботи сучасних вітчизняних вчених-економістів, у яких висвітлюються питання організації та управління бюджетним процесом.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти України, статистичні дані та матеріали Державного казначейства України, управлінь ДКУ у Луганській області.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

1.1. Сутність та структура державного казначейства України

Держава може виконувати свої функції та завдання, передбачені Конституцією, якщо вона має у своєму розпорядженні достатньо бюджетних коштів. Практичну дієвість бюджетної системи у розрізі фінансового функціонування забезпечує касове виконання державного бюджету за доходами і видатками.

У сучасних умовах реформування ринкової економіки, обмеженості фінансових ресурсів важливим є пошук нових альтернативних методів мобілізації й перерозподілу фінансових ресурсів [100, с. 125].

Актуальність проблеми полягає в тому, що підвищення ефективності бюджету як дієвого інструменту регулювання соціально-економічних процесів у державі потребує нових підходів до створення такої функціонально-організаційної системи виконання бюджету, яка б забезпечувала ефективне управління ресурсами Державного бюджету. Саме казначейство повинно стати важливим елементом інтегрованої системи управління державними фінансами.

Казначейство виступає як спеціальний урядовий фінансовий орган, який відає касовим виконанням державного бюджету.

Державне казначейство України є урядовим органом державного управління, що діє у складі Мінфіну і йому підпорядковується.

Казначейство є учасником системи електронних платежів Національного банку.

Головне управління у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами Міністерства фінансів України та Державного казначейства України, а також Положенням про Державне казначейство України. Для виконання покладених на Головне управління завдань у районах

м. Києва головою Державного казначейства України за погодженням з Міністром фінансів можуть утворюватися управління, що є відокремленими структурними підрозділами Головного управління і не мають статусу юридичної особи. Начальники управлінь у районах м. Києва призначаються на посаду і звільняються з посади Міністром фінансів України за поданням голови Державного казначейства України. Казначейство у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, наказами Мінфіну та Положенням про Державне казначейство України [100, с. 129].

Основними завданнями Державного казначейства України є [102]:

- організація виконання Державного бюджету України і здійснення контролю за цим;
- управління наявними коштами Державного бюджету України, у тому числі в іноземній валюті, коштами державних позабюджетних фондів і позабюджетними коштами установ та організацій, що утримуються за рахунок коштів Державного бюджету України;
- фінансування видатків Державного бюджету України;
- ведення обліку касового виконання Державного бюджету України, складання звітності про стан виконання Державного бюджету України;
- здійснення управління державним внутрішнім та зовнішнім боргом відповідно до чинного законодавства;
- розподіл між Державним бюджетом України та бюджетами Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя відрахувань від загальнодержавних податків, зборів і обов'язкових платежів за нормативами, затвердженими Верховною Радою України;
- здійснення контролю за надходженням, використанням коштів державних позабюджетних фондів і позабюджетних коштів установ та організацій, що утримуються за рахунок коштів Державного бюджету України;
- розробка нормативно-методичних документів з питань бухгалтерського обліку, звітності та організації виконання бюджетів усіх рівнів, які є

обов'язковими для всіх підприємств, установ та організацій, що використовують бюджетні кошти та кошти державних позабюджетних фондів.

Казначейство відповідно до покладених на нього завдань [102]:

- здійснює розрахунково-касове обслуговування розпорядників, одержувачів бюджетних коштів та інших клієнтів, операцій з коштами бюджетів, спільних з міжнародними фінансовими організаціями проектів через систему електронних платежів Національного банку;

- управляє наявними фінансовими ресурсами, що ним обліковуються, у тому числі в іноземній валюті, у випадках, передбачених законодавством, надає на зворотній основі позики за рахунок тимчасово вільних коштів єдиного казначейського рахунка;

- відкриває, веде та закриває рахунки в органах Казначейства;

- провадить безспірне списання коштів з рахунків, на яких обліковуються кошти державного та місцевих бюджетів і бюджетних установ, за рішенням, яке було прийняте державним органом, що відповідно до закону має право на його застосування;

- повертає кошти, помилково або надмірно зараховані до бюджету, за поданням органів стягнення, яким відповідно до законодавства надано право стягнення до бюджетів податків, зборів (обов'язкових платежів) та інших надходжень;

- нараховує штрафи за неповне або несвоєчасне повернення суми надмірно сплачених податків відповідно до законодавства;

- здійснює розподіл коштів між державним бюджетом, бюджетами Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та м. Севастополя, а також між рівнями місцевих бюджетів відповідно до нормативів відрахувань, визначених бюджетним законодавством, і перерахування розподілених коштів за належністю;

- проводить взаємні розрахунки між державним бюджетом та бюджетами Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та м. Севастополя, а також між рівнями місцевих бюджетів у порядку, встановленому законодавством;

- веде базу даних про зведену мережу розпорядників і одержувачів бюджетних коштів, розподіл показників зведених кошторисів та зведених планів асигнувань у розрізі розпорядників і одержувачів бюджетних коштів;

- подає розпорядникам і одержувачам бюджетних коштів витяг з розпису державного бюджету та зміни до нього;

- веде бухгалтерський облік операцій з виконання державного та місцевих бюджетів, складає звітність про виконання державного, місцевих і зведеного бюджетів, та подає звітність органам законодавчої і виконавчої влади у обсязі та у строки, визначені бюджетним законодавством;

- здійснює за дорученням Мінфіну погашення та обслуговування державного боргу в національній та іноземній валюті;

- у випадках, передбачених Бюджетним кодексом України та іншими актами законодавства, видає за погодженням з Міністром фінансів нормативно-правові акти з питань, що належать до його компетенції;

- забезпечує функціонування багаторівневої інформаційно-обчислювальної системи, внутрішньої платіжної системи, вживає заходів до захисту інформації;

- у межах своїх повноважень виконує контрольні функції, пов'язані із здійсненням бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень; відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів розпису державного та місцевих бюджетів;

- відповідністю платежів узятим зобов'язанням та бюджетним асигнуванням;

- витрачанням бюджетних коштів у процесі проведення перевірки відповідності підтвердних первинних документів розпорядників бюджетних коштів бюджетним асигнуванням та вимогам бюджетного законодавства;

- дотриманням правил валютного контролю за операціями, що проводять у національній валюті через кореспондентські рахунки банків-нерезидентів бюджетні установи, які обслуговуються органами Казначейства;

дотриманням порядку проведення державних лотерей з використанням електронних систем прийняття оплати за участь у лотереї в режимі реального часу;

дотриманням єдиних правил ведення бухгалтерського обліку, складенням звітності про виконання бюджетів та кошторисів бюджетних установ;

здійсненням інших повноважень учасників бюджетного процесу відповідно до законодавства;

- надає консультаційну допомогу учасникам бюджетного процесу з питань, що належать до його компетенції;

- розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавства і вносить їх на розгляд Мінфіну;

- виконує відповідно до законодавства контрольно-наглядові функції, пов'язані із роботою його територіальних органів;

- здійснює добір, розстановку та підвищення кваліфікації працівників Казначейства;

- виконує інші функції, що впливають з покладених на нього завдань.

Казначейство в межах своїх повноважень видає накази організаційно-розпорядчого характеру та контролює їх виконання.

Казначейство очолює голова, який в установленому порядку призначається на посаду і звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Міністра фінансів.

Державне казначейство – це самостійна організаційна одиниця, яка формує власну кадрову, господарську та інформаційно-технічну політику розвитку казначейської системи [93, с. 84].

Державне казначейство України є урядовим органом державного управління, що діє у складі Міністерства фінансів України і йому підпорядковується.

Державне казначейство утримується за рахунок коштів Державного бюджету України. Державне казначейство та його територіальні органи мають

самостійні кошториси, реєстраційні та інші бюджетні рахунки і в самому Держказначействі, і в установах банків.

Відповідно, казначейська система України має трирівневу структуру і складається з [93, с. 85]:

Державного казначейства України, яке розташовується у столиці держави і представляє його центральний рівень;

Головних управлінь Державного казначейства (ГУДКУ) обласного значення, розміщених таким чином:

1 Головне управління – в Автономній Республіці Крим;

2 Головних управлінь – у містах Києві та Севастополі;

24 Головних управлінь функціонують в областях;

районних (міських, районних у містах) управлінь (відділень) Державного казначейства (УДК), які налічують 633 одиниці, зосереджених у найважливіших місцевих адміністративних центрах.

Трирівнева структура Державного казначейства України, максимально наближена до адміністративно-територіального поділу, дає змогу здійснювати казначейське обслуговування місцевих бюджетів відповідно до вимог Бюджетного кодексу (рис. 1.1). Це закономірний етап перебудови бюджетної сфери, в якому казначейству відведено важливу роль.

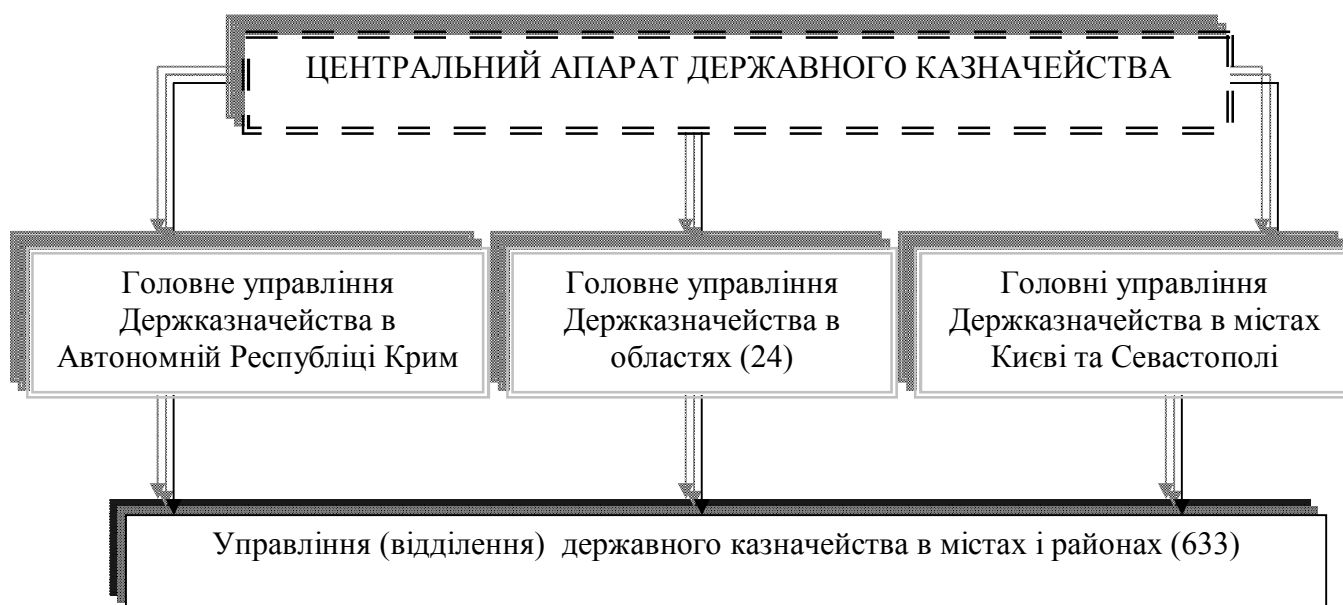

Рис. 1.1. Територіальна структура Державного казначейства України

Загальна кількість органів Держказначейства на територіях станом на 1 січня 2017 року становила 660 одиниць. У Державному казначействі України працює понад 16 тисяч осіб [102].

Про популярність професії казначея та важливість виконуваних ним функцій свідчить зростаюча кількість бажаючих працювати у системі казначейства. Кількість претендентів дозволяє відібрати талановитих та відданих своїй справі працівників.

Для роботи у системі Державного казначейства України приймаються особи, які одержали повну вищу освіту, досконало володіють державною мовою та пройшли конкурсний відбір. Особи, які вперше прийняті на роботу до Державного казначейства України, набувають статусу державного службовця та приймають присягу [96, с. 85].

Казначейство у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства фінансів України та Положенням про Державне казначейство України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21.12.2005 №1232.

Державне казначейство України очолює голова, який в установленому порядку призначається на посаду і звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Міністра фінансів.

Голова Державного казначейства здійснює загальне його керівництво, персонально відповідає за стан справ у сфері діяльності Держказначейства, визначає повноваження та розподіляє обов'язки між своїми заступниками.

Управління Держказначейства (УДК) розташовано на всій території держави. Усі начальники казначейських управлінь звітують безпосередньо начальникові ГУДКУ. Кожне районне управління відповідає за здійснення касових операцій з виконання державного бюджету та обслуговує відповідні місцеві бюджети у своєму районі [77, с. 73].

Єдина централізована система, що об'єднує Державне казначейство України та його територіальні органи, створена з метою ефективного

управління доходами та видатками в процесі виконання бюджетів усіх рівнів, підвищення оперативності проведення видатків при виконанні державних програм, посилення контролю за надходженням та цільовим спрямуванням бюджетних коштів, підвищення дієвості бюджетної політики держави.

У процесі касового виконання державного та місцевих бюджетів органи казначейства здійснюють облік надходжень податків, зборів, інших обов'язкових платежів та проведення видатків розпорядників бюджетних коштів через оплату рахунків установ і організацій, які виконали роботи, надали послуги відповідним розпорядникам коштів.

Голова Казначейства є членом колегії Мінфіну.

Голова Казначейства має чотирьох заступників, у тому числі одного першого, які призначаються на посаду та звільняються з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Міністра фінансів, погодженим з головою Казначейства.

Розподіл обов'язків між заступниками провадить голова Казначейства.

Голова Казначейства:

здійснює керівництво діяльністю Казначейства, несе персональну відповідальність перед Кабінетом Міністрів України і Міністром фінансів за виконання покладених на Казначейство завдань;

призначає на посаду і звільняє з посади керівників структурних підрозділів та інших працівників Казначейства, крім заступників голови;

затверджує положення про структурні підрозділи Казначейства;

визначає ступінь відповідальності заступників голови, керівників структурних підрозділів та інших працівників Казначейства і керівників територіальних органів;

притягає до дисциплінарної відповідальності керівників структурних підрозділів та інших працівників Казначейства, крім заступників голови;

підписує видані в межах компетенції Казначейства накази та організовує перевірку їх виконання;

здійснює інші повноваження, передбачені законодавством та цим Положенням.

Казначейство для виконання покладених на нього завдань може за погодженням з Міністром фінансів утворювати територіальні органи у межах граничної чисельності працівників Казначейства.

Типове положення про територіальний орган Казначейства затверджує Міністр фінансів.

Для погодженого вирішення питань, що належать до компетенції Казначейства, обговорення найважливіших напрямів його діяльності у Казначействі утворюється колегія у складі голови, його заступників та керівників структурних підрозділів Казначейства.

Персональний склад колегії затверджує Міністр фінансів за поданням голови Казначейства.

Рішення колегії проводяться в життя наказами Казначейства.

Граничну чисельність працівників Казначейства затверджує за поданням голови Міністр фінансів у межах граничної чисельності працівників Мінфіну, затвердженої Кабінетом Міністрів України [102].

Структуру Казначейства затверджує Міністр фінансів за поданням голови Казначейства.

Казначейство утримується за рахунок державного бюджету в межах коштів, передбачених на утримання Мінфіну.

Умови оплати праці працівників Казначейства визначаються Кабінетом Міністрів України.

Казначейство є юридичною особою, має самостійний баланс, печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.

ДКУ створено при Міністерстві фінансів України згідно з Указом Президента України від 27 квітня 1995 р. № 335 і входить в систему органів державної виконавчої влади. Правовий статус Державного казначейства визначено Положенням про Державне казначейство (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 31 липня 1995 р. № 590) [5, с. 143].

ДКУ у своїй діяльності керується Конституцією України, Бюджетним кодексом України, законами України, постановами Верховної Ради України, указами і розпорядженнями Президента України, декретами, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, Положенням про Державне казначейство, а також наказами Мінфіну України.

Діяльність ДКУ фінансується за рахунок державного бюджету України.

ДКУ та його територіальні органи є юридичними особами, мають самостійні баланси, рахунки в установах банків. У своїй діяльності воно взаємодіє з органами законодавчої і виконавчої влади, національним і комерційними банками України, іншими учасниками бюджетного процесу та фінансовими інституціями. ДКУ виступає з'єднувальним ланцюгом у бюджетному процесі між органами виконавчої влади та установами банківської системи. Цей процес розпочинається з контролю за плановими показниками, що надходять від Міністерства фінансів та розпорядників бюджетних коштів (розпис доходів та видатків державного бюджету, кошториси та плани асигнувань), і закінчується складанням звітності [2, с. 4]. Однак його слід розглядати як самостійну організаційну одиницю, яка формує власні кадрові, господарчі, інформаційно-технічні механізми розвитку та функціонування. З формуванням в Україні ринкових відносин змінюється організаційна структура центрального апарату та територіальних органів ДКУ, а також їх юридичний статус. Згідно з Указом Президента України від 15 грудня 1999 р. № 1573/99 “Про зміни у структурі центральних органів виконавчої влади”, ДКУ є центральним органом виконавчої влади і діє як цілісна вертикально побудована організаційна система.

З моменту створення ДКУ пройшло досить значний шлях у своєму розвитку. Основними напрямками його діяльності є:

забезпечення виконання державного бюджету за видатковою частиною, в тому числі здійснення платежів безпосередньо на користь суб'єктів господарської діяльності, які виконали роботи або надали послуги

розпорядникам бюджетних коштів, взаємних розрахунків між державним та місцевими бюджетами;

встановлення контролю за фінансовими взаємовідносинами державного бюджету і державних позабюджетних фондів;

бухгалтерський облік виконання державного бюджету;

розробка та затвердження нормативно-методичних документів з питань бухгалтерського обліку, звітності та організації виконання бюджетів усіх рівнів.

Проте на сучасному етапі існують певні проблеми в розвитку ДКУ.

Насамперед, не в повному обсязі реалізується виконання однієї з найважливіших функцій у життєдіяльності держави – функції оперативного управління доходами і видатками державного бюджету, в межах розподілу доходів і видатків державного бюджету. Нині утвердилася тенденція до збільшення залишків бюджетних коштів в установах банків, які не використовуються бюджетними установами та організаціями, що фінансуються з бюджету. Такий стан справ пояснюють тим, що з вини Головних розпорядників коштів державного бюджету значні суми безпідставно затримуються на рахунках Державного казначейства через несвоєчасний розподіл їх, відсутність належно оформленої кошторисної документації, угод на поставку матеріальних цінностей, обладнання тощо та недосконалість системи видатків державного бюджету.

Таким чином, роль казначейства держави визначається, виходячи із мети його створення – забезпечення ефективного управління коштами бюджету держави, підвищення оперативності фінансування видатків у межах наявних фінансових ресурсів у державному і місцевих бюджетах, тобто управління фінансовими потоками на макрорівні. Управління фінансами на мікрорівні (рівні комерційного банку) забезпечується також казначейством, але в такому разі уже з точки зору інституту, який забезпечує формування механізмів регулювання дохідності банківських операцій та послуг.

1.2. Функції та компетенції державного казначейства

Правове становище органів державного казначейства встановлюється постановою Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2005 р. № 1232 «Питання Державного казначейства України», якою затверджено Положення про Державне казначейство України [51, с. 17].

На Державне казначейство покладено виконання таких функцій:

здійснює розрахунково-касове обслуговування розпорядників, одержувачів бюджетних коштів та інших клієнтів, операцій з коштами бюджетів через систему електронних платежів . Національного банку України;

управляє наявними фінансовими ресурсами, що ним обліковуються, надає на зворотній основі позики за рахунок тимчасово вільних коштів єдиного казначейського рахунку;

відкриває, веде та закриває рахунки в органах Головного управління;

проводить безспірне списання коштів з рахунків, на яких обліковуються кошти державного та місцевих бюджетів і бюджетних установ, за рішенням, прийнятим державним органом, що відповідно до закону має право на його застосування;

повертає кошти, помилково або надмірно зараховані до бюджету, за поданням органів стягнення, яким відповідно до законодавства надано право стягнення до бюджетів податків, зборів (обов'язкових платежів) та інших надходжень;

нараховує штрафи за неповне або несвоєчасне повернення суми надмірно сплачених податків відповідно до законодавства;

здійснює розподіл коштів між рівнями місцевих бюджетів відповідно до нормативів відрахувань, визначених бюджетним законодавством, і перерахування розподілених коштів за належністю;

проводить взаємні розрахунки між державним бюджетом, а також між рівнями місцевих бюджетів у встановленому законодавством порядку;

веде базу даних про мережу розпорядників і одержувачів бюджетних коштів, розподіл показників кошторисів та планів асигнувань у розрізі розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;

подає розпорядникам і одержувачам бюджетних коштів витяг з розпису державного бюджету та зміни до нього;

веде бухгалтерський облік операцій з виконання державного та місцевих бюджетів, складає звітність про виконання державного, місцевих бюджетів, подає звіт органам законодавчої та виконавчої влади в обсязі та в строки, визначені бюджетним законодавством;

приймає звіти від розпорядників та одержувачів бюджетних коштів та консолідує форми звітності;

забезпечує функціонування багаторівневої інформаційно-обчислювальної системи, внутрішньої платіжної системи, уживає заходів до захисту інформації;

у межах своїх повноважень виконує контрольні функції, пов'язані із:

здійсненням бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень;

дотриманням методології бюджетного процесу з питань складання відповідних бюджетів, кошторисів та планів використання бюджетних коштів шляхом здійснення моніторингу та контролю платежів;

відповідністю кошторисів та планів використання бюджетних коштів розпису державного та місцевих бюджетів;

відповідністю платежів узятим зобов'язанням та бюджетним асигнуванням;

витрачанням бюджетних коштів у процесі проведення перевірки відповідності підтвердних первинних документів розпорядників та одержувачів бюджетних коштів бюджетним асигнуванням та вимогам бюджетного законодавства;

дотриманням правил валютного контролю за операціями, що проводять у національній валюті через кореспондентські рахунки банків-нерезидентів бюджетні установи, які обслуговуються Головним управлінням;

дотриманням єдиних правил ведення бухгалтерського обліку, складенням звітності про виконання кошторисів бюджетних установ;

здійсненням інших повноважень учасників бюджетного процесу відповідно до законодавства;

надає консультаційну допомогу учасникам бюджетного процесу : питань, що належать до його компетенції;

здійснює добір, розстановку та підвищення кваліфікації працівників Головного управління;

виконує відповідно до законодавства функції, пов'язані із аналізом діяльності розпорядників коштів державного та місцевих бюджетів;

виконує відповідно до законодавства контрольно-наглядові функції, пов'язані із діяльністю його управлінь (відділень);

виконує інші функції, що випливають з покладених на нього завдань [83, с. 12].

Організаційна структура державного казначейства України формується з трьох ланок: центрального апарату – вища ланка; Головних управлінь Державного казначейства України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі – середня ланка; управлінь Державного казначейства у районах, містах і районах у містах – низова (базова) ланка. Схематично організаційна структура державного казначейства України наведена у додатку А.

На вищу ланку покладаються завдання організації виконання державного бюджету, контролю за цим процесом, методичного забезпечення діяльності цієї служби в країні, а також контроль за діяльністю органів казначейства держави.

Структура центрального апарату казначейства держави містить такі функціональні блоки: керівництво і забезпечувальні служби [95, с. 32];

служби бюджетних надходжень і фінансових ресурсів;

служби видатків Державного бюджету України і міжбюджетних взаємовідносин;

служби обліку, звітності та методології з виконання бюджетів;

служби платіжних систем та розрахунків (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Характеристика компетенцій служб функціонального блоку центрального апарату казначейства [102]

Служба	Характеристика повноважень та функцій
1	2
Бюджетних надходжень і фінансових ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> ● організація та здійснення прогнозування надходжень державного і місцевих бюджетів; ● управління механізмами формування бюджетних надходжень з метою їх оптимізації та забезпечення своєчасного і повного зарахування до бюджетів; ● розгляд документів і підготовка висновків на повернення з державного бюджету конфіскованої валюти, обов'язкових платежів і державного мита, сплачених до бюджету; ● організація роботи територіальних органів державного казначейства з питань виконання бюджетів за доходами; ● забезпечення моніторингу і планування стану єдиного казначейського рахунку Державного казначейства України, управління ним в режимі реального часу; розміщення на фінансових ринках тимчасово вільних коштів, які обліковуються Державним казначейством України; ● здійснення контролю за своєчасністю повернення розміщених коштів та надходженням плати за їх використання; ● складання звітності про результати операцій на фінансових ринках та ресурсного балансу Державного казначейства України.
Видатків Державного бюджету України і міжбюджетних взаємовідносин	<ul style="list-style-type: none"> ● організація та здійснення виконання державного бюджету за видатками в межах розпису цього бюджету; ● забезпечення обліку бюджетних асигнувань та контроль за його дотриманням; ● складання пропозицій на підставі ресурсного балансу, бюджетних призначень і неоплачених фінансових зобов'язань про виділення асигнувань із фондів державного бюджету; ● регулювання системи розрахунків (відносин) між державним і місцевими бюджетами; ● реалізація заходів щодо ліквідації заборгованості місцевих бюджетів перед державним бюджетом; ● організація і координація роботи в системі органів Державного казначейства щодо забезпечення відповідних місцевих бюджетів фінансовими ресурсами з державного бюджету для виконання ними функцій, передбачених чинним законодавством; ● внесення пропозицій щодо удосконалення системи розрахунків між державним і місцевими бюджетами, а також своєчасного погашення міжбюджетної заборгованості; ● здійснення обслуговування одержувачів коштів та інших клієнтів на підставі укладених договорів, приймання звітності від обслуговуваних установ і організацій; ● здійснення попереднього контролю за достатнім документальним підтвердженням законності витрат бюджетної установи; ● обслуговування боргових зобов'язань держави.
Облік, звітності та методології з виконання бюджетів	<ul style="list-style-type: none"> ● вирішення питання щодо складання звітів про виконання Державного і зведеного бюджету України та місцевих бюджетів, організації цієї роботи та збирання, зведення відповідних даних; ● прийом, перевірка та зведення й аналіз фінансової звітності про виконання державного і місцевих бюджетів, кошторисів доходів і видатків головних розпорядників коштів; ● здійснення контролю щодо застосування облікової політики Державного казначейства на місцях та достовірністю звітних даних про виконання Державного і зведеного бюджетів України та місцевих бюджетів;

Продовження табл. 1.1

1	2
Обліку, звітності та методології з виконання бюджетів	<ul style="list-style-type: none"> ● удосконалення нормативно-методичних та інструктивних документів з питань процедур виконання державного і місцевих бюджетів, бухгалтерського обліку та звітності у фінансових органах і бюджетних установах; ● координація роботи Державного казначейства України з іншими виконавчими органами з питань, пов'язаних з касовим виконанням державного і місцевих бюджетів; ● узагальнення і впровадження позитивного міжнародного досвіду роботи з виконання державного і місцевих бюджетів, ведення бухгалтерського обліку та складання звітності.
Платіжних систем та розрахунків	<ul style="list-style-type: none"> ● забезпечення проведення міжбанківських розрахунків і внутрішніх платежів у національній валюті між органами казначейства держави через систему електронних платежів; ● відображення операцій руху грошових коштів при виконанні бюджетів на рахунках Державного казначейства України, відкритих у програмно-технічному комплексі автоматизованої системи "КАЗНА" в режимі реального часу; ● організація роботи з питань щоденної та періодичної звітності; ● впровадження, експлуатація і супроводження програмного забезпечення систем оброблення даних, а також належне використання засобів захисту електронних платіжних документів; ● здійснення управлінського обліку з виконання Державного бюджету України за казначейськими кліринговими операціями та операціями з емісії, розрахунків і погашення казначейських векселів; ● підготовка пропозицій і розпоряджень на здійснення видатків за вказаними операціями, здійснення цих операцій і/або контроль за їх проведенням як в межах системи казначейства, так і проходження цих операцій через інші фінансові установи; ● участь у розробленні та організації впровадження законодавчих актів з питань казначейських клірингових і вексельних операцій.

До складу центрального апарату входять також забезпечувальні служби: служба Голови; кадрового забезпечення; юридичної роботи; захисту інформації; організації роботи Державного казначейства України; внутрішньовідомчого контролю; інформаційних технологій; організації діловодства та контролю виконавської дисципліни; режимно-секретний відділ та інші.

На середню ланку покладається організація та виконання бюджету держави, ведення бухгалтерського обліку руху коштів державного і місцевих бюджетів на рахунках відкритих у Державному казначействі, керівництво його територіальними органами. Державне казначейство та зазначені вище його органи у процесі виконання державного і місцевих бюджетів виконують ті ж самі функції, що й управління Державного казначейства у районах, містах, районах у містах. Типову структуру територіальних органів Державного казначейства в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та

Севастополі, – показано на рисунку у додатку Б. Завдання підрозділів територіальних органів цієї ланки в цілому ідентичні основним функціям відповідних служб Державного казначейства України [90, с. 18].

На низову ланку покладається безпосереднє здійснення операцій щодо виконання державного і місцевих бюджетів. Територіальні управління Державного казначейства у районах, містах і районах у містах виконують такі функції: забезпечують виконання показників державного і місцевих бюджетів та контроль за надходженням, рухом і використанням коштів цільових фондів; здійснюють відповідно до установлених розмірів асигнувань та касового плану цільове фінансування видатків державного і місцевих бюджетів; ведуть облік розпорядників коштів, яким виділяються асигнування з державного бюджету, місцевих бюджетів та цільових фондів; становлять прогноз та касовий план коштів державного і місцевих бюджетів; розподіляють між державним та місцевими бюджетами централізованого рівня відрахування від загальнодержавних податків, зборів і обов'язкових платежів за затвердженими нормативами, а також перераховують місцевим бюджетам базового рівня належні їм суми коштів від зазначених відрахувань; ведуть бухгалтерський облік руху коштів державного і місцевих бюджетів на рахунках казначейства держави; збирають, контролюють, зводять та подають вищим органам казначейства держави фінансову звітність про стан виконання показників державного і місцевих бюджетів; виконують роботу, пов'язану із контролем за дотриманням чинного законодавства України з питань виконання державного і місцевих бюджетів, надходженням та використанням коштів цільових фондів у регіоні; передають відповідним державним податковим інспекціям документи про стягнення в обов'язковому порядку до державного бюджету штрафів за порушення установами банків та підприємствами зв'язку встановленого порядку проходження і виконання платіжних доручень за доходами і видатками державного бюджету; готують і подають вищим органам казначейства держави у разі потреби пропозиції про скорочення видатків державного бюджету; забезпечують за дорученням вищих органів казначейства держави виконання

інших функцій у межах своїх повноважень; здійснюють заходи щодо добору, розстановки, професійної підготовки й підвищення кваліфікації кадрів; розглядають заяви, пропозиції, скарги громадян, підприємств, установ та організацій з питань, що належать до їхньої компетенції.

Структура органів казначейства низової ланки (базового рівня) підпорядкована їх основній функції – здійсненню операцій щодо виконання державного і місцевих бюджетів. Варіант типової структури цих органів передбачає такі підрозділи: відділ видатків та обслуговування кошторисів; відділ бюджетних надходжень та їх розмежування; відділ бухгалтерського обліку та звітності [93, с. 86].

Для виконання функцій органи казначейства держави мають такі права:

- відкривати рахунки за доходами і видатками державного та місцевих бюджетів;

- отримувати в банківській системі України на договірних засадах внутрішньорічний кредит у межах, установлених Законом про державний бюджет на відповідний рік для покриття тимчасових касових розривів державного бюджету; здійснювати операції щодо розміщення державних цінних паперів, їх погашення і виплати доходу за ними. Права за цим пунктом надані виключно вищій ланці;

- здійснювати у міністерствах, інших центральних та місцевих органах державної виконавчої влади, на підприємствах, в установах, організаціях, банках, незалежно від форм власності, перевірки фінансово-бухгалтерських документів про зарахування, перерахування і використання бюджетних коштів; одержувати необхідні пояснення, довідки і відомості з питань, що виникають у процесі перевірок;

- одержувати від установ банків відомості про стан поточних бюджетних рахунків підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, які використовують кошти державного бюджету та державних цільових фондів;

- вимагати від посадових осіб міністерств, інших центральних і місцевих органів державної виконавчої влади, підприємств, установ і організацій

усунення виявлених порушень установленого порядку виконання державного бюджету;

- припиняти фінансування з державного бюджету підприємств, установ та організацій у разі виявлення фактів порушень установленого порядку виконання державного бюджету з повідомленням керівників відповідних міністерств і відомств;

- вилучати в обов'язковому порядку у міністерств, інших центральних та місцевих органів державної виконавчої влади, підприємств, установ і організацій раніше надані в порядку фінансування кошти державного бюджету, державних цільових фондів у разі виявленого нецільового та неефективного їх використання;

- призупиняти проведення операцій за реєстраційними рахунками бюджетних установ і організацій, у разі порушення ними встановленого порядку використання бюджетних коштів, а також надання кошторисів та звітності про надходження і використання цих коштів [101, с. 147].

Отже, розглянувши компетенції казначейства логічно впливає з функціонального призначення казначейства як системи, а саме – управління рухом фінансових потоків, що проявляється у безпосередньому впливі казначейства на формування та використання фінансових ресурсів з метою забезпечення їх оптимальної структури та досягнення найбільш бажаного кінцевого результату діяльності як на макро-, так і на мікроекономічному рівнях.

1.3. Казначейська система касового виконання Державного бюджету України

Держава може виконувати свої функції та завдання, передбачені Конституцією, якщо вона має у своєму розпорядженні достатньо бюджетних коштів. Практичну дієвість бюджетної системи у розрізі фінансового

функціонування забезпечує касове виконання державного бюджету за доходами і видатками.

У сучасних умовах реформування ринкової економіки, обмеженості фінансових ресурсів важливим є пошук нових альтернативних методів мобілізації й перерозподілу фінансових ресурсів [98, с. 64] .

Актуальність проблеми полягає в тому, що підвищення ефективності бюджету як дієвого інструменту регулювання соціально-економічних процесів у державі потребує нових підходів до створення такої функціонально-організаційної системи виконання бюджету, яка б забезпечувала ефективне управління ресурсами Державного бюджету. Саме казначейство повинно стати важливим елементом інтегрованої системи управління державними фінансами.

Публікації на тему касового виконання Державного бюджету переповнюють фахову літературу. Зустрічаємо численні рекомендації, аналітичні та критичні огляди фінансових та суто процедурних моментів, зокрема щодо критичних відгуків стосовно реформування бюджетної сфери. На нашу думку, реальні розробки у цьому плані мають ґрунтуватися насамперед на реальному аналізі існуючого законодавчого поля, його покращення, котре й детермінує усі бюджетні процеси. Власне тому опорними є для нас такі нормативні акти: Бюджетний кодекс України, Наказ Державного казначейства України “Про затвердження порядку обслуговування державного бюджету за доходами”, Наказ Державного казначейства України “Про затвердження порядку обслуговування державного бюджету за видатками”, Наказ Державного казначейства України “Про затвердження Порядку обліку зобов’язань розпорядників бюджетних коштів в органах Державного казначейства України” та ряд інших нормативних документів, які при систематичному застосуванні виводять казначейські процедури на новий структурно-функціональний рівень. На основі вивчення актуального стану справ, названих документів та реалій казначейської практики можна виокремити ряд проблем та напрямків покращення казначейської системи виконання Державного бюджету [101, с. 156].

Державне казначейство України, створене 1995 року на виконання Указу Президента України від 27 квітня 1995 року за № 335 “Про Державне казначейство України” [6] та відповідно до “Положення про Державне казначейство”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 липня 1995 року за № 590, започаткувало казначейську систему виконання державного бюджету.

ДКУ є центральним органом виконавчої влади і керується у своїй діяльності Конституцією України, Бюджетним кодексом України, законами України, постановами ВРУ, указами і розпорядженнями Президента України, декретами, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, Національного банку України, наказами Міністерства фінансів України.

Казначейство – це фінансовий орган, на який покладаються функції з касового виконання державного бюджету України [21, с. 11].

Основним завданням Державного казначейства є удосконалення системи ефективного управління коштами державного бюджету та процедур попереднього контролю за їх витрачанням, розробка нової політики бухгалтерського контролю і звітності, чітке визначення й розподіл функцій між учасниками бюджетного процесу, створення єдиного комплексу технічних і програмних засобів інформаційної системи Державного казначейства [21, с. 11].

Постановою Кабінету Міністрів України від 31 липня 1995 р. № 590 “Питання Державного казначейства” визначено, що Державне казначейство:

- організовує та здійснює виконання державного бюджету, відповідно до принципу єдиного казначейського рахунку;
- здійснює керівництво територіальними органами Державного казначейства;
- веде зведені реєстри розпорядників коштів державного бюджету України, державних позабюджетних коштів та рахунків територіальних органів Державного казначейства в установах банків;

- організовує та здійснює прогнозування і касове планування коштів державного бюджету, визначає на основі чинного законодавства розміри їх поточного використання у межах, затверджених на відповідний період видатків;

- організовує розподіл між державним бюджетом та бюджетами Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя відрахувань від загальнодержавних податків, зборів і обов'язкових платежів за нормативами, затвердженими Верховною Радою України, а також перерахувань місцевим бюджетам належних їм коштів від зазначених відрахувань;

- веде зведений бухгалтерський облік руху коштів державного бюджету на рахунках Державного казначейства;

- організовує роботу територіальних органів Державного казначейства, пов'язану з дотриманням чинного законодавства України з питань виконання державного бюджету, надходження та використання коштів державних позабюджетних фондів;

- проводить ревізії діяльності територіальних органів Державного казначейства;

- подає Мінфіну в разі потреби пропозиції про скорочення видатків державного бюджету;

- доводить до головних розпорядників коштів і територіальних органів Державного казначейства обсяги асигнувань, що виділяються з державного бюджету;

- установлює зв'язки з міжнародними фінансово-банківськими установами, а також із казначействами інших країн, вивчає досвід організації їхньої діяльності та готує пропозиції про його використання в Україні;

- організовує підвищення кваліфікації працівників органів Держказначейства відповідно до чинного законодавства;

- розробляє проекти законодавчих та інших нормативних актів із питань, що належать до компетенції Державного казначейства;

- здійснює разом із Національним банком і Міністерством фінансів управління державним внутрішнім і зовнішнім боргом та проводить їх обслуговування відповідно до чинного законодавства [2].

Розвиток казначейської системи виконання Державного бюджету в Україні відбувався високими темпами, і нині склалася ситуація, яка не дає змоги повною мірою й ефективно використовувати сучасну казначейську систему виконання бюджету. Це пов'язано з тим, що повноваження органів казначейства були сформовані у період їхнього створення і на сьогодні не враховують нових соціально-економічних реалій [22, с. 3].

Проблема браку коштів, яка виникає перед державою сьогодні, є результатом їх неоптимального перерозподілу замість загальноприйнятого у світі управління ресурсами, що забезпечує здійснення видатків у межах асигнувань, реально передбачених бюджетом.

Серйозна політична стурбованість щодо витрачання державних коштів та ролі уряду при цьому, а також забезпечення прозорості звітних даних на всіх рівнях державного управління зумовлюють необхідність удосконалення казначейської системи виконання державного бюджету України.

Стратегічним напрямом діяльності Державного казначейства має стати розміщення тимчасово вільних залишків коштів на міжбанківському кредитному ринку. Оскільки після проведення всіх бюджетних зобов'язань на єдиному казначейському рахунку залишається значно більше коштів, ніж потрібно для поточного фінансування бюджетної сфери й обслуговування внутрішнього і зовнішнього державного боргу, то їх доцільно спрямувати на фінансовий ринок. При цьому слід пам'ятати, що, працюючи на фінансовому ринку з бюджетними коштами, ми піддаємо їх фінансовим ризикам.

Для зведення їх до мінімуму необхідні гарантовані механізми повернення коштів. Тому за підтримки Національного банку Державне казначейство має можливість спрямувати вільні бюджетні кошти на рефінансування кредитів банківських установ. Це повинні бути банки з великим рівнем фінансової стійкості й надійності, що мають достатньо активів, зокрема в державних

цінних паперах. Залежно від стратегії розміщення бюджетних коштів це може бути розміщення на термін від кількох днів до кількох місяців. Для підвищення платіжної дисципліни казначейство повинно мати можливість на паритетних умовах взаємодіяти із суб'єктами фінансового ринку й Національним банком зокрема [36, с. 342].

Це, у свою чергу, сприятиме залученню дешевших короткотермінових позик банківськими установами для надання кредитів клієнтам. У разі виникнення проблем із поверненням боржником коштів Національний банк із коррахунка банку-позичальника почне перераховувати кошти на погашення заборгованості перед органами казначейства.

Зарубіжний досвід переконує, що перспективною є діяльність щодо випуску казначейством власних цінних паперів – казначейських зобов'язань із пропонуваним терміном погашення до 3–5 років. Для цього у структурі Державного казначейства має бути створений інвестиційно-фондовий відділ, який займається випуском, розміщенням та управлінням фондовим портфелем казначейства, формуватиме попит і пропозицію на власні цінні папери. Фондові менеджери казначейства визначатимуть допустиму частку фінансових ресурсів у бюджетних залишках, яку можна випустити на ринок цінних паперів для підтримки ліквідності ринку за рахунок можливого постійного чи періодичного викупу казначейських зобов'язань. Але, щоб це не суперечило чинному законодавству, необхідно внести зміни в Бюджетний кодекс України щодо терміну погашення казначейських цінних паперів.

Займаючись розміщенням казначейських зобов'язань, казначейство може забезпечити надходження коштів, які будуть значно дешевшими, ніж іноземні запозичення чи банківські кредити [38, с. 41].

Вилучені кошти казначейство зможе використати не лише на покриття тимчасових касових розривів, а й на вкладення в перспективні інвестиційні державні проекти й високотехнологічні підприємства.

Відплив бюджетних коштів у виробничу сферу приведе до здешевлення кредитних ресурсів, дасть імпульс для розвитку економіки й збільшення податкових надходжень до бюджету.

Чинним законодавством не передбачено отримання кредитів бюджетними установами в банках, і вони здійснюють свою функціональну діяльність у межах виділених асигнувань на бюджетний період. Залучення органів казначейства з надання гарантій розпорядникам бюджетних коштів дасть їм змогу здійснити технічне переоснащення з погашенням зобов'язань за наданими гарантіями за рахунок асигнувань майбутніх періодів. Органи казначейства мають усі інструменти контролю за наданими гарантіями, оскільки володіють достовірною інформацією про сферу діяльності й фінансовий стан розпорядників бюджетних коштів, а також дієві важелі для забезпечення повернення наданих коштів [34, с. 115].

Виконання видаткової частини Державного бюджету шляхом взяття зобов'язань під попередньо виділені асигнування призводить до існування явища, котре можна назвати “відсутністю осмисленого господарювання”.

При виділенні асигнувань жодним чином не враховується ні потреба, ні розмір реальної потреби у коштах. Орієнтація відбувається тільки на план, складений на початку бюджетного періоду, котрий хоча й побудований на основі попередніх показників та науково й емпірично обґрунтованому розрахунку потреб у фінансових ресурсах, все ж не може повною мірою включити та врахувати всі можливі економічні зміни.

Часто виникають ситуації надходження коштів на рахунок розпорядника понад реальні потреби та вимушених активних пошуків застосування для цих ресурсів за принципом “коли-небудь знадобляться”. Тобто складається ситуація, коли кошти затримуються на рахунках розпорядників коштів і, в кращому випадку, використовуються лише через певний час, а то й інколи акумулюючись там, і, не будучи вчасно використаними, у кінці бюджетного року повертаються до державного бюджету [36, с. 342].

Відбувається розрив між виділеними асигнуваннями й засвоєними коштами.

Таким чином, хоча кошти, які виділяються розпорядникам у вигляді асигнувань, і залишаються на субрахунках у межах Єдиного казначейського рахунка, вони часто не використовуються ними, а також не можуть бути ефективно використаними на поточні та стратегічні цілі з боку держави.

Також, на нашу думку, не справедливо забута практика казначейських векселів, що були виведені з обігу у 2001 році. Починаючи з 2001 року, заборонено розраховуватися з державним бюджетом негрошовими формами. Проте вексель не є товаром, а підтвердженням фінансових зобов'язань. Але оскільки держава з року в рік накопичує свої зобов'язання з відшкодування ПДВ, то вексель може бути незамінним інструментом із вирішення цих проблем. Наприклад, експортери, які для того, щоб відшкодувати ПДВ, змушені звертатися до суду, фактично заморожуючи свої активи.

Набагато краще взаємовідносини між ними і державою формувалися за умови проведення розрахунків векселями Державного казначейства для погашення їх у майбутньому. Можливо при цьому вони втрачали якусь частину грошей від продажу їх із дисконтом підприємствам і організаціям, що хочуть оптимізувати свої податкові переваги, але вони отримали б живі гроші, замість зобов'язань казначейства повернути їх у майбутньому.

Окремо слід охарактеризувати кадрову ситуацію у системі державного казначейства України.

На жаль, її характерною ознакою є такий небажаний показник, як плінність кадрів. Високі кваліфікаційні вимоги, високе виробниче навантаження, низький рівень мотивації до праці через відносно низький рівень заробітної плати – основні чинники, які впливають на плінність кадрів.

Особливе занепокоєння викликає та обставина, що найбільша плінність кадрів характерна для категорії спеціалістів із високих технологій – інформаційних технологій, платіжних систем, захисту інформації, які забезпечують функціонування інформаційно-обчислювальної системи

Державного казначейства України. По деяких територіальних управліннях цей показник досягає 20 % за рік. Як правило, ці працівники після роботи в системі Державного казначейства України, набувши відповідного рівня підготовки, стають стабільним кадровим ресурсом для комерційних банків та приватного сектора [38, с. 41].

З огляду на пріоритетне місце й роль Державного казначейства, у системі фінансових органів держави потребує подальшого вдосконалення нормативно-законодавча база для ефективного функціонування. Це пов'язано також із тим, що нормативно-правове регулювання організації й функціонування органів казначейства значно відстає від темпів, якими нині розвивається ця структура, і не враховує змін, пов'язаних із розширенням функціональних повноважень органів казначейства та соціально-економічних реалій.

На сьогодні відсутні закони, що регламентують діяльність Державного казначейства України, відображають його інституціональний характер і особливості функціонування. Оптимальним із цієї точки зору було би прийняття Закону України “Про Державне казначейство України”. Це дасть можливість закріпити специфіку роботи ДКУ, наголосити на його відмінності від інших органів виконавчої влади, яка полягає у поєднанні функцій органу виконавчої влади та системного банку, а також стане підставою для подальшого розвитку, вдосконалення його діяльності.

Для ефективного управління державними фінансами треба чітко визначити й розмежувати функції між учасниками бюджетного процесу, насамперед між Державним казначейством і Міністерством фінансів, зокрема з управління зовнішніми та внутрішніми боргами. Потребують свого розв'язання міжвідомчі відносини Державного казначейства з органами законодавчої та виконавчої влади, які відповідальні за здійснення контролю за виконанням державного та місцевих бюджетів.

Також дискусійними питаннями, пов'язаними із прийняттям такого закону, є: статус ДКУ як інституту виконавчої влади, елементу інтегрованої системи управління державними фінансами;

комплекс питань, пов'язаних із регламентацією взаємодії Державного казначейства України з Державною податковою адміністрацією, Державним митним комітетом, Національним банком України, Верховною Радою України через її профільні комітети і комісії, органами виконавчої влади усіх рівнів; структура і якість Державного казначейства; розмежування функцій і завдань, що стоять перед Головним управлінням Державного казначейства, обласними управліннями та районними відділеннями; соціальні гарантії працівникам казначейства [20, с. 3].

Державне казначейство України – це орган, який також здійснює функцію державного фінансового контролю. Саме поняття “державний фінансовий контроль” не закріплене законодавчо. Має бути чітко визначено місце і роль органів державного фінансового контролю, у тому числі Державного казначейства, у системі державного фінансового контролю, тому що нині органи державного фінансового контролю слабо взаємодіють, не координують контрольні функції, зв'язки між ними не раціональні, існує роз'єднаність і неузгодженість у політиці контрольних органів, відсутня єдина інформаційна база, що не дає змоги повністю володіти ситуацією і правильно орієнтуватися в середовищі контролю [21, с. 14].

У здійсненні своїх контрольних функцій перед органами казначейства постає проблема відсутності єдиної інформаційної системи контролю, тобто доступу до баз даних інших фінансових контролюючих органів.

Для встановлення дієвого контролю за всіма напрямками витрачання бюджетних коштів від витрат на утримання установ і організацій до їх витрачання на соціально важливі цілі вкрай необхідним є встановлення систематичного обміну інформацією між усіма фінансовими і контролюючими органами, які забезпечують виконання бюджету. Тобто необхідна єдина інформаційна база. Щоб вирішити цю проблему, доцільно комп'ютеризувати систему фінансового контролю в Україні з доступом до локальних і глобальних мереж передачі інформації, що дасть змогу зекономити робочий час і не турбувати зазначені органи постійними письмовими запитами.

Казначейство у перспективі повинно стати важливим елементом інтегрованої системи управління державними фінансами. Складність і багатоплановість цієї проблеми зумовлена широким спектром питань, пов'язаних із формуванням адекватного сучасним вимогам законодавства, потребою удосконалення бюджетного процесу, недостатнім теоретичним проробленням казначейських технологій тощо [25, с. 18].

Отже, у процесі удосконалення казначейського виконання бюджету необхідно:

- створити умови для ефективного управління залишками бюджетних коштів органами Державного казначейства;
- надати право Державному казначейству здійснювати діяльність щодо випуску і розміщення казначейських цінних паперів;
- здійснити чітке визначення й розмежування функції між учасниками бюджетного процесу;
- працювати над удосконаленням існуючої нормативної бази, особливо в напрямі оптимізації та спрощення процедур казначейського обслуговування бюджетів;
- удосконалити внутрішню організацію роботи структурних підрозділів територіальних органів;
- відрегулювати систему мотивації праці.

Вирішення цих назрілих проблем дасть змогу посилити контроль і облік за надходженнями доходів Державного бюджету, а також покращити фінансову дисципліну.

Таким чином, в Україні триває формування сучасної системи управління фінансовими ресурсами держави. В умовах постійного зростання державних витрат, збільшення їх частки у валовому внутрішньому продукті особливої уваги заслуговує питання ролі фінансових інститутів, які б могли забезпечити раціональний розподіл державних фінансів. Світовий досвід свідчить, що найбільш ефективним є використання бюджетних коштів шляхом створення

нової фінансової структури з відлагодженим механізмом касового виконання державного бюджету у вигляді казначейства.

Висновки за першим розділом

Державне казначейство України є урядовим органом державного управління, що діє у складі Мінфіну і йому підпорядковується.

Казначейство є учасником системи електронних платежів Національного банку.

Казначейство в межах своїх повноважень видає накази організаційно-розпорядчого характеру та контролює їх виконання.

Організаційна структура державного казначейства України формується з трьох ланок: центрального апарату – вища ланка; Головних управлінь Державного казначейства України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі – середня ланка; управлінь Державного казначейства у районах, містах і районах у містах – низова (базова) ланка.

розглянувши компетенції казначейства логічно впливає з функціонального призначення казначейства як системи, а саме – управління рухом фінансових потоків, що проявляється у безпосередньому впливі казначейства на формування та використання фінансових ресурсів з метою забезпечення їх оптимальної структури та досягнення найбільш бажаного кінцевого результату діяльності як на макро-, так і на мікроекономічному рівнях.

Стратегічним напрямом діяльності Державного казначейства має стати розміщення тимчасово вільних залишків коштів на міжбанківському кредитному ринку. Оскільки після проведення всіх бюджетних зобов'язань на єдиному казначейському рахунку залишається значно більше коштів, ніж потрібно для поточного фінансування бюджетної сфери й обслуговування

внутрішнього і зовнішнього державного боргу, то їх доцільно спрямувати на фінансовий ринок.

Займаючись розміщенням казначейських зобов'язань, казначейство може забезпечити надходження коштів, які будуть значно дешевшими, ніж іноземні запозичення чи банківські кредити.

Казначейство у перспективі повинно стати важливим елементом інтегрованої системи управління державними фінансами.

В Україні триває формування сучасної системи управління фінансовими ресурсами держави. В умовах постійного зростання державних витрат, збільшення їх частки у валовому внутрішньому продукті особливої уваги заслуговує питання ролі фінансових інститутів, які б могли забезпечити раціональний розподіл державних фінансів. Світовий досвід свідчить, що найбільш ефективним є використання бюджетних коштів шляхом створення нової фінансової структури з відлагодженим механізмом касового виконання державного бюджету у вигляді казначейства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ПРИКЛАДІ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА У М. СЕВЕРОДОНЕЦЬК

2.1. Аналіз системи касового виконання державного бюджету

Казначейське обслуговування Державного бюджету України передбачає здійснення Державним казначейством України: операцій з коштами державного бюджету; розрахунково-касового обслуговування розпорядників бюджетних коштів; контролю бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень, прийнятті зобов'язань та проведенні платежів; бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання державного бюджету.

Із запланованих 255,3 млрд. грн. надходжень до державного бюджету фактично у 2016 році надійшло 225,4 млрд. грн., що на 2,7 відсотка, або на 6,3 млрд. грн. менше ніж у 2015 році. Рівень виконання річного плану Верховної Ради України зі змінами дорівнював 91,9 відсотка [103]. Із запланованих 184,6 млрд. грн. надходжень до загального фонду державного бюджету у 2016 році фактично надійшло 172,2 млрд. грн., що на 7,3 відсотка, або на 13,7 млрд. грн. менше ніж у 2015 році. Рівень виконання дохідної частини загального фонду державного бюджету в цілому за 2016 рік становив 93,3 відсотка. Недовиконання становить 12,4 млрд. гривень.

Із запланованих 70,7 млрд. грн. надходжень до спеціального фонду державного бюджету у 2016 році фактично надійшло 53,1 млрд. гривень.

Порівняно із 2015 роком надходження акцизного збору до Державного бюджету України зросли на 67,8%, або на 8,6 млрд. гривень. Недовиконання плану на 2016 рік становить 10,0%, або 2,4 млрд. гривень.

Надходження до Державного бюджету України у 2014-2016 роках наведено на рис 2.1.

Рис. 2.1 Надходження до Державного бюджету України у 2014-2016 роках млрд. гривень

При запланованих у 2016 році надходженнях від акцизного збору із ввезених товарів на територію України до Державного бюджету України у сумі 4,4 млрд. грн. фактично надійшло 3,7 млрд. гривень. Недовиконання плану на 2016 рік становить 15,9%, або 0,7 млрд. гривень [41].

При запланованих у 2016 році надходженнях від акцизного збору із вироблених товарів на території України до Державного бюджету України у сумі 19,3 млрд. грн. фактично надійшло 17,6 млрд. гривень. Недовиконання плану на 2016 рік становить 8,7%, або 1,68 млрд. гривень [103].

Порівняно із 2015 роком надходження від ввізного мита до Державного бюджету України знизились майже вдвоє (або на 5,6 млрд. грн.). Недовиконання плану на 2016 рік становить 39,0%, або 4,1 млрд. гривень.

Зниження майже на третину прибутку прибуткових підприємств у 2016 році відобразилось і на обсягах надходжень податку на прибуток підприємств. Всього у 2016 році до загального фонду Державного бюджету надійшло 30,4 млрд. грн. податку, що становить 76,6% від плану (недонадходження становить

9,3 млрд. гривень). Порівняно із 2015 роком надходження зменшились на 33,8%, або на 15,5 млрд. гривень.

Надходження від податку на прибуток підприємств до загального фонду Державного бюджету України у 2015-2016 роках графічно наведено на рис. 2.2.

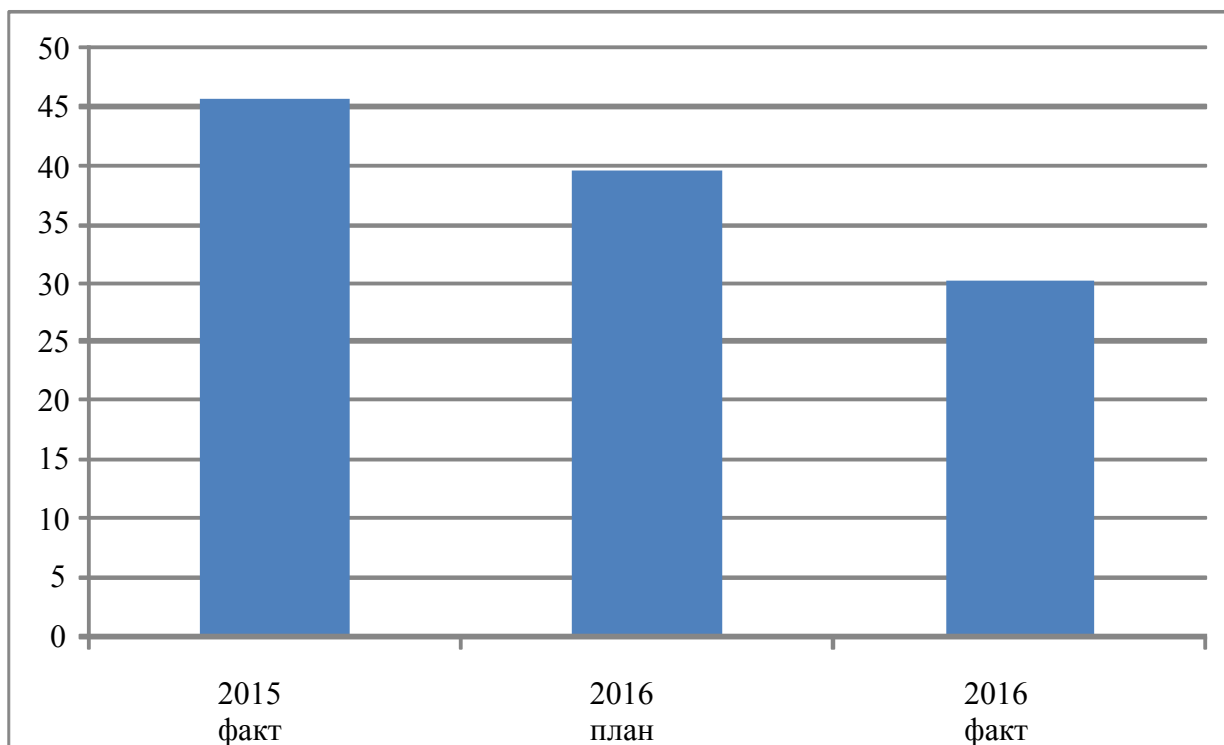

Рис. 2.2 Надходження від податку на прибуток підприємств до загального фонду Державного бюджету України у 2015-2016 роках

Порівняно із 2015 роком надходження з податку на додану вартість знизилась на 7,5 млрд. грн., або на 8,1%. Недовиконання плану на 2016 рік становить 13,4%, або 13,0 млрд. гривень.

Порівняно із 2015 роком надходження з податку на додану вартість із вироблених в Україні товарів до загального фонду державного бюджету зросли на 0,9 млрд. грн., або на 2,0%. Недовиконання плану на 2016 рік становить 7,4%, або 3,7 млрд. гривень [103].

При падінні імпорту товарів у 2016 році на 46,9% (за оперативними даними Держкомстату), надходження ПДВ до загального фонду державного

бюджету із ввезених на територію України товарів знизилась на 13,8%, або на 10,9 млрд. гривень.

У 2016 році обсяг бюджетного відшкодування ПДВ за загальним фондом державного бюджету грошовими коштами залишився на рівні 2015 року та становив 34,5 млрд. гривень.

На 1 січня 2016 року обсяг невідшкодованих сум ПДВ на рахунок платника у банку становив 24,2 млрд. грн. і зріс за 2016 рік на 10,1 млрд. гривень.

Відповідно до оперативного звіту Державного казначейства України видаткова частина Державного бюджету України за 2016 рік виконана в обсязі 242,4 млрд. грн., що на 0,9 млрд. грн. (на 0,4%) більше аналогічного показника попереднього року. Рівень виконання річного плану, затвердженого Верховною Радою України на 2016 рік, становить 88,4%.

Загальний фонд державного бюджету у 2016 році було виконано в обсязі 187,7 млрд. грн., або 96,6% від річного плану зі змінами.

В умовах нестачі бюджетних ресурсів найбільш постраждали капітальні видатки. У 2016 році капітальні видатки державного бюджету були профінансовані в обсязі 10,4 млрд. грн., що майже в 2,5 рази менше ніж у 2015 році. [41]

Через різке зростання обсягу державного боргу, у 2016 році частка видатків на обслуговування державного боргу в структурі видаткової частини державного бюджету зросла до 3,7% проти 1,6% у 2015 році, 1,9% у 2014 році, та 2,3% у 2006 році. Відповідно зменшилося ресурсне забезпечення програмних видатків бюджету.

Касові видатки соціального спрямування (оплата праці з нарахуваннями та поточні трансферти населенню) за державним бюджетом у 2016 році проведено у сумі 97,7 млрд. грн., що становить 98,2% річних планових показників і перевищує на 3,3 млрд. грн., або на 3,5% річний показник 2015 року. У тому числі видатки на оплату праці працівників бюджетних установ зросли на 4,2% порівняно з 2015 роком до 34,3 млрд. гривень [102].

Ресурси державного бюджету спрямовувались, у першу чергу, на фінансування основних захищених статей бюджету (стаття 27 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік»), зокрема заробітної плати з нарахуваннями, грошового забезпечення військовослужбовців, пенсій, стипендій, придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів тощо.

Видатки на грошове забезпечення військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу у 2016 році зросли, порівняно з 2015 роком, у середньому на 13,7 відсотка.

З державного бюджету Пенсійному фонду у 2016 році було надано трансфертів у сумі 48,5 млрд. грн., що на 7,1 млн. грн. (на 17,2 відсотка) більше ніж у 2015 році. Зростання мінімальної пенсії у 2016 році становило 15,1%, інфляція за вказаний період зросла на 12,3 відсотка.

Видатки на охорону здоров'я в цілому за 2016 рік зросли на 2,3% порівняно з 2015 роком. Видатки на духовний та фізичний розвиток за 2016 рік зросли на 10,3% порівняно з 2015 роком. Видатки на освіту за 2016 рік зросли на 2,3 млрд. грн., або на 11,0% порівняно з 2015 роком.

Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення за 2016 рік порівняно з 2015 роком зросли на 1,4% до 51,5 млрд. гривень.

У 2016 році видатки державного бюджету на економічну діяльність становили 33,2 млрд. гривень. Порівняно із 2015 роком вони знизились на 14,1%. Разом з цим, відбулося зростання видатків на дорожнє господарство (на 29%, або на 2,5 млрд. грн.); на електроенергетичну галузь (у 2,1 рази, або на 455,2 млн. грн.); на обробну галузь (майже вдвічі, або на 97,3 млн. гривень). При цьому скоротились видатки на вугільну галузь (на 13,3%, або на 1 млрд. грн.), на нафтогазову галузь (на 44,1%, або на 3,3 млрд. грн.) та на повітряний транспорт (на 80%, або на 1,3 млрд. гривень).

За 2016 рік видатки розвитку були здійснені у розмірі 46,6 млрд. грн., що на 32,2% менше ніж у 2015 році.

Видатки державного бюджету на розвиток житлово-комунального господарства у 2016 році порівняно з попереднім роком зменшилися на 39,0%, або на 173,3 млн. грн. до 270,6 млн. гривень.

З метою подолання негативних наслідків світової економічної кризи у державному бюджеті 2016 року було передбачено створення Стабілізаційного фонду у сумі 20 млрд. грн., джерела надходження цих коштів і напрями їх використання. Однак, в результаті провалу плану надходжень від приватизації державного майна, як головного джерела надходжень (річний план було виконано лише на 9,5%), повністю “наповнити” Стабілізаційний фонд не вдалося.

Та попри це, у 2016 році Урядом були прийняті рішення щодо розподілу 12,0 млрд. грн., які були спрямовані на [102]:

- здешевлення кредитів, фінансування інвестиційних проектів та підтримку окремих проектів в агропромисловому комплексі – 707,7 млн. грн.;

- фінансування інвестиційних проектів на підприємствах авіабудування, оборонно-промислового комплексу, машинобудування тощо – 408,3 млн. грн.;

- здешевлення кредитів, фінансування інвестиційних проектів з будівництва та технічного переоснащення вугледобувних підприємств, торфодобувних підприємств, проектів, пов'язаних з підвищенням техніки безпеки шахт – 3,6 млрд. грн.;

- реалізацію інвестиційних та інноваційних проектів з енергозбереження в житлово-комунальному господарстві – 99,7 млн. грн.;

- реалізацію інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку регіонів – 901,8 млн. грн.;

- створення, закупівлю і модернізацію озброєння, військової та спеціальної техніки за державним оборонним замовленням у національних виробників – 959,9 млн. грн.;

- придбання пожежної техніки та обладнання вітчизняного виробництва – 100,0 млн. грн.;

- виконання функцій столиці відповідно до Закону України «Про столицю України – місто-герой Київ» – 300,0 млн. гривень.

У 2016 році порівняно з 2015 роком, обсяг перерахованих трансфертів з державного бюджету до місцевих бюджетів збільшився на 3,1 млрд. грн. (на 5,2 відсотка). Субвенції соціального значення профінансовані стовідсотково до фактично зареєстрованих зобов'язань місцевих бюджетів у сумі 22,8 млрд. грн., що на 4,5 млрд. грн. (на 24,8 відсотка) більше ніж у 2015 році.

Державний бюджет за дев'ять місяців поточного року виконано в цілому з дефіцитом у сумі 24 млрд. 19 млн. грн., що на 7 млрд. 159,3 млн. грн. менше граничного річного розміру (31 млрд. 178,3 млн. грн.) і на 16 млрд. 253 млн. грн. - плану на звітний період (40 млрд. 272 млн. гривень). Дефіцит державного бюджету профінансовано в основному за рахунок внутрішніх та зовнішніх запозичень, що призвело до зростання державного боргу [103].

Загальний фонд державного бюджету виконано з дефіцитом у сумі 24 млрд. 975,6 млн. грн., або 93 відс. плану на звітний період (26 млрд. 849,6 млн. грн.), що зумовлено неповним проведенням запланованих видатків на 2 млрд. 460,6 млн. грн. (таблиця 2.1). Дефіцит загального фонду профінансовано в основному за рахунок зовнішніх запозичень. Для фінансування дефіциту (26 млрд. 849,6 млн. грн.), погашення державного боргу (15 млрд. 430,9 млн. грн.) та придбання цінних паперів в обмін на облігації внутрішньої державної позики (29 млрд. 73,8 млн. грн.) планувалося залучити до загального фонду державного бюджету 71 млрд. 354,3 млн. грн., у тому числі внутрішніх запозичень - 42 млрд. 750,6 млн. грн., зовнішніх запозичень - 14 млрд. 625 млн. грн., частину залишку коштів на початок року - 2 млрд. 155,4 млн. грн. і кошти єдиного казначейського рахунку - 11 млрд. 823,3 млн. гривень.

Таблиця 2.1

Показники дефіциту та фінансування загального фонду державного
бюджету, млн. грн.

№ з/п	Показники	2016 рік						
		план на:		виконано, січень- вересень	відхилення від:			
		рік	січень- вересень		річного плану		плану на січень- вересень 2016 року	
					сума	відс.	сума	відс.
I.	ДЕФІЦИТ (ряд. 1.1 - ряд. 1.2 - ряд. 1.3 + ряд. 1.4)	9 244	26 850	24 976	15 732	в 2,7 р. б.	-1 874	-7,0
1.1	Доходи	183 981	107 156	107 416	-76 565	-41,6	260	0,2
1.2	Видатки	193 607	134 172	131 712	-61 895	-32,0	-2 460	-1,8
1.3	Надання кредитів	210	155	918	708	в 4,4 р. б.	763	в 5,9 р. б.
1.4	Повернення кредитів	592	321	238	-354	-59,7	-83	-26,0
II.	ФІНАНСУВАННЯ (ряд. 2.1 - ряд. 2.2)	9 244	26 850	24 976	15 732	в 2,7 р. б.	-1 874	-7,0
2.1	Фінансування в частині надходжень - всього,	79 958	71 355	83 217	3 459	4,3	12 062	16,9
	у тому числі:							
	внутрішні запозичення	65 288	42 751	38 160	-26 928	-41,2	-4 391	-10,3
	зовнішні запозичення	14 625	14 625	40 074	25 449	в 2,7 р. б.	25 449	в 2,7 р. б.
	повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	-	-	4 983	4 983	-	4 983	-
	зміни обсягів готівкових коштів	45	13 979	-	-45	-	-13 979	-
2.2	Фінансування в частині витрат - всього,	70 714	44 505	58 241	-12 473	-17,6	13 736	30,9
	у тому числі:							
	погашення внутрішнього боргу	14 518	3 726	3 726	-10 792	-74,3	-	-
	погашення зовнішнього боргу	12 196	11 705	11 705	-491	-4,0	-	-
	розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	44 000	29 074	40 237	-3 763	-8,6	11 163	в 1,4 р.б.
	зміни обсягів готівкових коштів	-	-	2 573	2 573	-	2 573	-

Фактично у звітному періоді залучено 83 млрд. 216,8 млн. грн., або на 16,6 відс. більше плану, у тому числі від внутрішніх і зовнішніх запозичень - 78

млрд. 233,8 млн. грн., що майже в 1,4 раза більше плану на звітний період і становить 97,9 відс. річного плану, а також надходження від повернення коштів з депозитів - 4 млрд. 983 млн. грн., які не планувалися.

Таким чином, проведений аналіз виконання державного бюджету засвідчив негативні тенденції та зростання державного боргу. З державного бюджету Пенсійному фонду у 2016 році було надано трансфертів у сумі 48,5 млрд. грн., що на 7,1 млн. грн. (на 17,2 відсотка) більше ніж у 2015 році. Зростання мінімальної пенсії у 2016 році становило 15,1%, інфляція за вказаний період зросла на 12,3 відсотка.

З метою подолання негативних наслідків світової економічної кризи у державному бюджеті 2016 року було передбачено створення Стабілізаційного фонду у сумі 20 млрд. грн., джерела надходження цих коштів і напрями їх використання.

Для фінансування дефіциту (26 млрд. 849,6 млн. грн.), погашення державного боргу (15 млрд. 430,9 млн. грн.) та придбання цінних паперів в обмін на облігації внутрішньої державної позики (29 млрд. 73,8 млн. грн.) планувалося залучити до загального фонду державного бюджету 71 млрд. 354,3 млн. грн., у тому числі внутрішніх запозичень - 42 млрд. 750,6 млн. грн., зовнішніх запозичень - 14 млрд. 625 млн. грн., частину залишку коштів на початок року - 2 млрд. 155,4 млн. грн. і кошти єдиного казначейського рахунку - 11 млрд. 823,3 млн. гривень.

2.2. Аналіз системи казначейського обслуговування на прикладі ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості»

Державний навчальний заклад "Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості" за адресою: вулиця Гагаріна 116, місто Сєвєродонецьк, Луганська область.

Навчальний центр є державним професійно-технічним навчальним закладом першого або другого атестаційного рівня, що здійснює первинну професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації робітників, які є тимчасово безробітними.

Центр здійснює фінансову діяльність відповідно до Законів України "Про освіту" і "Про професійно-технічну освіту", а також інших нормативно-правових актів.

Фінансування професійно-технічної підготовки слухачів у Центрі, соціальний захист педагогічних працівників Центру здійснюються на нормативній основі за рахунок коштів Державного бюджету України у такому порядку:

–оплата праці педагогічних працівників Центру - Міністерством освіти і науки України;

–створення та утримання матеріально-технічної бази Центру – Міністерством соціальної політики України.

Додатковими джерелами фінансування Центру можуть бути також кошти благодійних організацій та фондів, у тому числі кошти іноземних юридичних та фізичних осіб.

На звітну дату чисельність працівників в установі відповідає 96% штатного розпису, тобто 23,5 одиниці.

За станом на 31 грудня 2016 року дебіторська та кредиторська заборгованості відсутні.

Фінансування установи здійснюється за загальним фондом. У зв'язку з відсутністю показників по формах № 2 - валюта. №4-1, 4-2. 4- 3, 4-3-1. 7-1, установою ці форми звітності не надаються.

Залишок відкритих асигнувань станом на 31.12.2016 р. за КЕКВ- 1120 складає 134грн 80 коп і утворився він в зв'язку з відсутністю фактичних видатків

Аналіз надходження та використання коштів ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» за 2014-2016 роки наведено у табл. 2.2

Таблиця 2.2

Аналіз надходження та використання коштів ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості»

Показники	Роки			Відхилення	
	2014	2015	2016	2015-2014	2016-2015
Надійшло коштів за період	571442	589115	593808	17673	4693
Видатки - усього	571442	589115	593808	17673	4693
утому числі: Поточні видатки	571442	589115	593808	17673	4693
Видатки на товари і послуги					
Оплата праці працівників бюджетних установ	416778	429668	432759	12890	3091
Заробітна плата	416778	429668	432759	12890	3091
Грошове утримання військовослужбовців	0			0	0
Нарахування на заробітну плату	152413	157127	158427	4714	1300
Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки	2250	2320	2622	70	302

За даними таблиці надходження коштів до ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» у 2014-2016 роках мають зростаючу динаміку, збільшення складає у 2015 році 17673 грн. та у 2016 році 4693 грн. загальна сума видатків дорівнює загальній сумі надходжень, у тому числі всі видатки є зворотними.

Графічно динамка надходжень та видатків ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» за 2014-2016 роки наведена на рис. 2.3.

Рис 2.3 Динамка надходжень та видатків ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» за 2014-2016 роки

Оплата праці працівників бюджетних установ, тобто заробітна плата складає 432759 у 2016 році грн., та має зростаючу динамку, збільшення у 2015 році 12890 складає грн. та у 2016 році 3091 грн.

Нарахування на заробітну плату також збільшуються на протязі 2014-2016 років, збільшення у 2015 році складає 4714 грн. та у 2016 році 1300 грн.

Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки складають у 2016 році 2622 грн., збільшення проти 2015 року складає 302 грн.

Графічно динаміка за статтями видатків ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» за 2014-2016 роки наведено на рис 2.4.

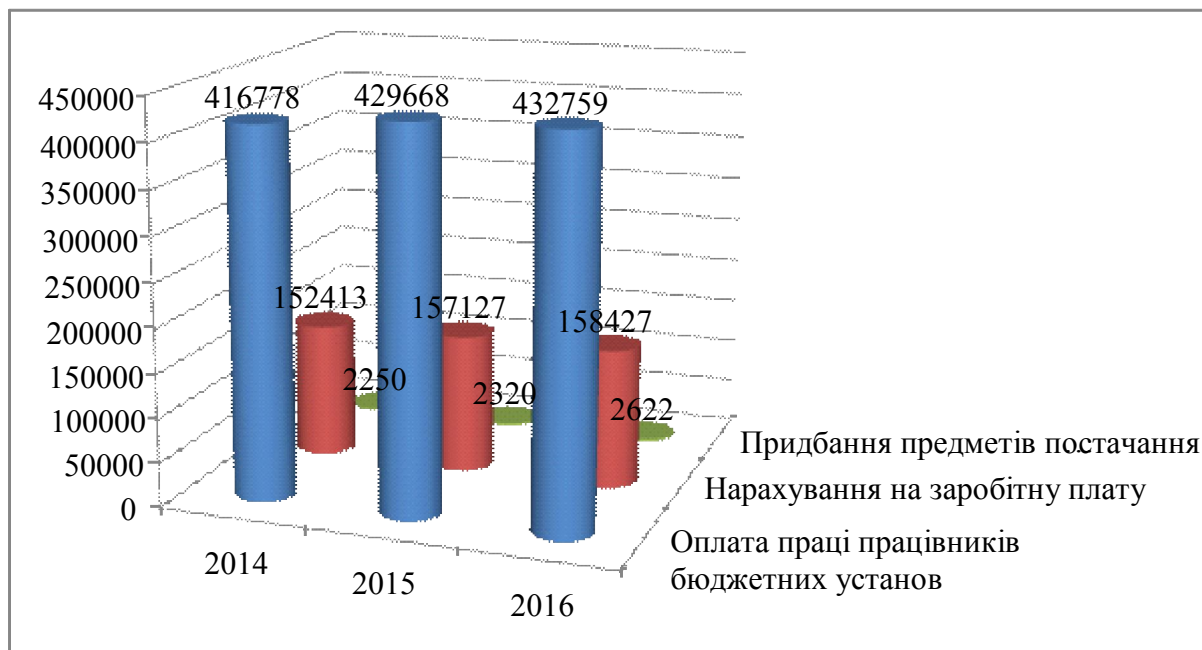

Рис 2.4. Динаміка видатків ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» за 2014-2016 роки за статтями

Таким чином у складі видатків ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» за 2014-2016 роки найбільшу вагу займають оплата праці працівників установи.

З метою створення відповідної матеріально-технічної бази та забезпечення належних умов проведення навчального процесу управлінням інженерного забезпечення визначаються потреби ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості».

За рахунок виділених у 2016 році коштів ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» придбано та

впроваджено у навчальний процес понад 70 одиниць технологічного устаткування, забезпечено модернізацію та утримання матеріально-технічної навчальної бази, проведено ремонти в учбових приміщеннях.

У 2016 році відпрацьовано та впроваджено ефективну систему аналізу результатів професійно-технічного навчання. За результатами роботи підготовлено Огляди за 2016 рік та 1-е півріччя 2010 року та розроблені рекомендації по покращанню роботи з цього питання. Налагоджено співпрацю з Державним комітетом статистики України та Міністерством освіти і науки України щодо обміну інформацією про стан підготовки робітничих кадрів в Україні.

Запроваджено постійний розгляд питання щодо організації професійно-технічного навчання. Прийнято участь у роботі підсумкової колегії Міністерства освіти і науки України з питання професійно-технічної освіти.

Для проведення практичного навчання ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» обладнані майстерні та визначені необхідні виробничі дільниці в цехах підприємств. Для організації практичного навчання слухачів використовується понад 20 одиниць технологічного устаткування, яке закріплене безпосередньо за навчальним закладом. Крім того, у більшості випадків засуджені закріплюють свої практичні навички працюючи на робочих місцях на виробництві установ.

Управління Державного казначейства у м. Сєвєродонецьк знаходиться за адресою: м.Сєвєродонецьк вул. Науки буд. 5.

Обслуговування ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» здійснює УДК м. Сєвєродонецьк.

Головне завдання УДК м. Сєвєродонецьк - сприяти оптимальному управлінню доходами та витратами ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості». Треба зазначити, що це завдання охоплює широкий спектр функцій.

По-перше, УДК м. Сєвєродонецьк виконує функцію головного бухгалтера. Воно готує фінансові звіти та, діє як злагоджений механізм, що

концентрує бюджетні кошти в єдиній системі рахунків підпорядкованих структур і створює єдину інформаційну базу з виконання бюджету.

По-друге, здійснюючи контроль за всіма операціями, пов'язаними з надходженнями та витратами, УДК м. Сєвєродонецьк виконує також роль касира держави.

УДК м. Сєвєродонецьк зберігає залишки коштів на рахунках спеціального фонду на кінець бюджетного періоду для покриття відповідних витрат у наступному бюджетному періоді з урахуванням їхнього цільового призначення. Рахунки спеціального фонду відкриваються в наступному бюджетному періоді із записом про усі не витрачені в попередньому бюджетному періоді кошти, які були одержані на виконання відповідних завдань. Усі надходження й витрати записуються в тому бюджетному періоді, в якому вони були здійснені.

Кошти державного бюджету, які передбачаються для ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості», повинні бути враховані в показниках зведеного кошторису та плану асигнувань ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості». ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» включаються до мережі УДК м. Сєвєродонецьк. На ім'я центру в УДК м. Сєвєродонецьк відкриваються відповідні рахунки. УДК м. Сєвєродонецьк виділяє ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» річні призначення та помісячні плани асигнувань на відповідний період, що відображається в реєстрі змін до зведеного кошторису доходів і видатків та помісячних планів асигнувань УДК м. Сєвєродонецьк. Зазначені документи подаються до органів Державного казначейства в установленому порядку.

ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» подає до УДК м. Сєвєродонецьк план використання бюджетних коштів, погоджений з розпорядником коштів. Він є основним плановим документом, на підставі якого ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної

освіти Державної служби зайнятості» перераховуються бюджетні кошти і надається право на їх використання.

При складанні цього документа застосовуються назви повної економічної класифікації видатків, але без зазначення їх цифрових кодів. Звітність ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» складається тільки за тим кодом, за яким їм були передбачені кошти УДК м. Сєвєродонецьк.

Оплата рахунків ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» здійснюється лише за наявності в обліку УДК м. Сєвєродонецьк його зобов'язань та/або фінансових зобов'язань та залишків коштів на рахунках.

ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» має право на визначення черговості оплати рахунків самостійно, виходячи з потреби забезпечення виконання пріоритетних заходів.

При оплаті фінансових зобов'язань, які відповідно до умов угоди необхідно проплатити як попередню або авансову оплату УДК м. Сєвєродонецьк відслідковують терміни виконання робіт та/або надання послуг (відповідно до умов угоди). За такими зобов'язаннями після настання терміну ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» повинен подати до УДК м. Сєвєродонецьк фінансові зобов'язання (підтвердні документи про виконання умов угоди). У разі неподання підтвердних документів УДК м. Сєвєродонецьк призупиняють проведення платежів відповідно до ст. 118 Бюджетного кодексу України.

Слід звернути увагу на той факт, що нормативними документами, які регламентують порядок здійснення обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, та зокрема ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» в УДК м. Сєвєродонецьк, не врегульоване питання щодо максимальних термінів розгляду зобов'язань з моменту їх надання до взяття на облік, а також до їх погашення.

У розпорядників бюджетних коштів до цього часу залишилось становлення до УДК м. Северодонецьк, в частині терміну проходження платежу, аналогічне банківському, тобто платіж має виконуватися в день його надання. Наявність зазначених вимог сприяла б дотриманню бюджетної дисципліни ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості», так і УДК м. Северодонецьк (зникають підстави у розпорядників бюджетних коштів висловлювати незадоволення, платежі будуть здійснюватися з урахуванням пріоритетності видатків та у визначені терміни), а також дозволяла б прогнозувати стан Єдиного казначейського рахунку та приймати оперативні управлінські рішення щодо залучення або використання тимчасово вільних коштів.

Іншою проблемою є неможливість дистанційного обслуговування ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості». На сьогоднішній день відсутній доступ розпорядників бюджетних коштів до відповідної облікової бази даних органів Державного казначейства та УДК м. Северодонецьк з метою оперативного прийняття управлінських рішень. Недосконалість та розрізненість програмного забезпечення як ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості», так і УДК м. Северодонецьк, ускладнює взаємодію інформаційних систем. Враховуючи це, необхідно внести зміни до нормативної бази щодо казначейського обслуговування та надання органами казначейства платних послуг, пов'язаних з обслуговуванням бюджетних коштів, а також розробити та погодити з Міністерством фінансів України розміри плати за надані органами Державного казначейства послуги.

Необхідно також здійснити заходи щодо вибору та впровадження єдиного програмного продукту для системи органів Держказначейства, сумісний по інтерфейсу взаємодії по пакетному та/ або діалоговому режимах з системою виконання бюджетів, вивчити та узагальнити потреби розпорядників бюджетних коштів в інформації та можливості органів казначейства її надавати. За результатами проведеної роботи необхідно встановити типовий формат

файлу, можливого для застосування всіма розпорядниками бюджетних коштів, які бажають таку інформацію отримувати.

Наявність громіздкого документообігу між ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» та УДК м. Северодонецьк, що існує в процесі виконання кошторисів, порушує проблему щодо своєчасності відображення в обліку проведення операцій, що робить звітність недостовірною.

З метою оптимізації та спрощення казначейського обслуговування розпорядників коштів необхідно провести організацію роботи виносних робочих місць казначей, обладнаних за місцезнаходженням ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості». При опрацюванні документів на виносних робочих місцях, проведені в системі органів Держказначейства операції одночасно знайдуть відображення в бухгалтерському обліку та звітності ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості».

Існують чинники, які впливають на достовірність формування звітності: неповне охоплення казначейським обслуговуванням, невідповідність нормативно-правової бази, строків подання звітності УДК м. Северодонецьк. Зазначене призвело до відсутності чіткого визначення корисності форм і показників звітності. З метою оптимізації фінансової і управлінської звітності необхідно визначити оптимальну кількість звітних форм та показників, які мають бути включені до них; узгодити з Міністерством фінансів України терміни надання звітності в межах, встановлених Бюджетним кодексом України та іншими нормативно-правовими актами; забезпечити доопрацювання програмного забезпечення зі складання і консолідації фінансової звітності з урахуванням вимог нормативних документів зі змінами, внесеними до них.

2.3. Аналіз результатів діяльності державного казначейства у м. Сєвєродонецьк

Одним з основних завдань органів Державного казначейства є забезпечення казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів на основі єдиного казначейського рахунку, що передбачає ведення бухгалтерського обліку і складання звітності про виконання державного та місцевих бюджетів. Звітність, нарівні з іншими економічними категоріями і поняттями, відіграє чи не найважливіше значення як результуючий документ про стан виконання бюджету, що містить цінну інформацію для користувачів і є вихідним інструментом прийняття управлінських рішень на макроекономічному рівні. З іншого боку, бюджетна звітність є основним методом контролю за цільовим та економним витрачанням державних коштів, що складається на основі облікових реєстрів, які використовуються під час обліку виконання кошторису доходів і видатків, а також оперативних даних по мережі, штатах і контингентах.

Оскільки бюджетна звітність є сукупністю показників, які дають інформацію про стан виконання бюджетів, то сумніватися в її необхідності не доводиться.

Крім того, за допомогою показників бюджетної звітності можна дати оцінку стану виконання бюджетів з кількісної та якісної сторони, визначити тенденції та закономірності, що мають місце у суспільстві. У процесі аналізу показників виконання бюджету можна також розраховувати рівень позитивного чи негативного впливу окремих чинників на відхилення певних показників по доходах і видатках, на підставі чого визначити шляхи збільшення дохідної частини та економії видаткової частини бюджету. Результати такого аналізу використовуються при складанні проектів бюджетів на наступний рік.

За результатами аналізу Управління Державного казначейства у м. Сєвєродонецьк (скорочено УДК м. Сєвєродонецьк) визначено, що відповідно до пункту 2.12 Порядку обліку зобов'язань розпорядників бюджетних коштів в

органах Державного казначейства України, затвердженого наказом Державного казначейства України від 09.08.2004 №136 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.08.2004 за №1068/9667 (із змінами), працівниками органів УДК м. Северодонецьк у 2016 році за оперативними даними у процесі реєстрації зобов'язань та/або фінансових зобов'язань надано 14 відмов розпорядникам та одержувачам коштів державного бюджету на загальну суму 931,3 тис. грн. і 69 відмов розпорядникам та одержувачам коштів місцевого бюджету на загальну суму 3 132,9 тис. гривень.

На виконання вимог пункту 12.7 Порядку обслуговування державного бюджету за видатками та операціями з надання та повернення кредитів, наданих за рахунок коштів державного бюджету, затвердженого наказом Державного казначейства України від 25.05.2004 №89 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10.06.2004 за №716/9315 (із змінами), працівниками органів Державного казначейства України у 2016 році за оперативними даними оформлено 50 відмов у прийнятті до виконання платіжних доручень з виконання державного бюджету УДК м. Северодонецьк на загальну суму 514,4 тис. грн. і 3 відмови одержувачам бюджетних коштів на загальну суму 336,0 тис. гривень.

Відповідно до пункту 4.8.7 Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженого наказом Державного казначейства України від 04.11.2002 №205 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.11.2002 за №919/7207 (із змінами), працівниками УДК м. Северодонецьк у 2016 році за оперативними даними надано 109 відмов у прийнятті до виконання платіжних доручень з виконання місцевого бюджету на загальну суму 865,6 тис. грн. і 23 відмови одержувачам бюджетних коштів на загальну суму 482,0 тис. гривень.

У 2016 році головними розпорядниками бюджетних коштів, згідно п. 1.3 ст. 22 Бюджетного Кодекса України :

- Виконавчий комітет Северодонецької міської ради Луганської області;

- Управління праці та соціального захисту населення Сєвєродонецької міської ради;
- Управління житлово-комунального господарства Сєвєродонецької міської ради;
- Відділ капітального будівництва Сєвєродонецької міської ради;
- Відділ у справах дітей Сєвєродонецького міськвиконкому;
- Сєвєродонецьке міське фінансове управління;
- Управління освіти Сєвєродонецької міської ради;
- Управління охорони здоров'я Сєвєродонецької міської ради;
- Відділ культури Сєвєродонецького міського виконавчого комітету;
- Фонд комунального майна Сєвєродонецької міської ради;
- Управління Сєвєродонецької міської ради з питань регулювання земельних відносин;
- Управління у справах фізичної культури і спорту Сєвєродонецької міської ради.

В прибуткову частину загального фонду бюджету м. Сєвєродонецьк без урахування міжбюджетних трансфертів за 12 місяців 2015 року поступило 71678,0 тис. грн. податків, зборів і інших обов'язкових платежів при плані 77534,1 тис.грн., що склало 92,4 % до плану, затвердженого місцевою порадою з урахуванням змін і 138,3 % до минулого року в порівняльних умовах (надходження прибуткової частини за 12 місяців 2014 року склало 51840,7 тис.грн.).

Трансферти профінансовані в об'ємі 90510,1 тис. грн, у тому числі: дотація вирівнювання з Державного бюджету – 51313,3 тис. грн. або 100,0 % до запланованої норми, субвенція з Державного бюджету 32994,3 тис. грн. – 92,7 %, інші субвенції поступили в сумі 1433,6 тис. грн. при плані 1458,6 тис.грн. або 98,3 %, вилучення доходів до бюджету при плані 383,8 тис.грн. поступило 383,8 тис.грн., 100,0 %.

Всього доходів з урахуванням міжбюджетних трансфертів при плані 170662,8 тис.грн. поступило 162188,1 тис.грн. виконання склало 95,0%.

Найбільшу питому вагу в структурі надходжень загального фонду бюджету міста займають закріплені доходи – 65236,6 тис.грн. при плані 71145,0 тис.грн. або 91,7 %.

Основним бюджетоутворюючим джерелом місцевого бюджету є податок з доходів фізичних осіб, його частинка в структурі доходів загального фонду складає 85,4 %. Податок з доходів фізичних осіб за 12 місяців 2015 року мобілізований в сумі 61222,9 тис.грн., при плані 67171,7 тис.грн. або 91,1% до затверджених місцевою радою показників з урахуванням змін.

Порівняно з минулим роком надходження цього податку збільшилися в цілому по місту на 18811,2 тис.грн., рівень виконання до відповідного періоду минулого року складає 144,4%.

Власні надходження до бюджету міста склали 6441,4 тис.грн. або 100,8%. Наступним джерелом наповнення прибуткової частини місцевих бюджетів є плата за землю - яка складає 6,9 % в структурі доходів загального фонду.

В цілому м. Северодонецьк цей платіж поступив в сумі 4912,2 тис. грн., або 100,7 відсотки до затверджених місцевими радами показників з урахуванням змін. Порівняно з минулим роком надходження цього податку збільшилися в цілому по місту на 606,5 тис.грн., рівень виконання до відповідного періоду минулого року складає 114,1%. На витрати бюджетних установ міста і фінансування інших заходів за 2015 рік направлено 163 154,270 тис. грн. В структурі витрат бюджету по економічній класифікації за 2015 рік витрати на фінансування захищеної статі складають 85,1% (138871,3 тис.грн.) від загального об'єму витрат бюджету міста, у тому числі витрати на: заробітну платню з нарахуваннями і інші соціальні виплати 88,2% або 94362,4 тис. грн, на придбання продуктів харчування і медикаментів –2,3% або 3080,5 тис. грн, на енергоносії – 9,5 % або 11539,6 тис. гривень.

В структурі витрат загального фонду бюджету міста по функціональній класифікації основну питому вагу займають витрати на утримання бюджетних установ соціально-культурної сфери і соціального забезпечення – 82,5 відсотка. Так, частина витрат на фінансування установ і заходів щодо

охорони здоров'я в сумі витрат загального фонду бюджету міста в звітному періоді складає 27,4% (44719,2 тис. грн), соціального захисту і соціального забезпечення населення – 19,3% (31422,9 тис. грн), утворення 29,8% (48585,6 тис. грн), культури і мистецтва 4,6% (7534,5 тис. грн), фізкультури і спорту –1,4% (2274 тис. грн).

За 12 місяців 2016 року до міського бюджету м. Северодонецьк поступило доходів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) у розмірі 181404,9 тис. грн., у тому числі: до загального фонду 171353,8 тис.грн., до спеціального фонду 10051,1 тис.грн. В порівнянні з планом 12 місяців 2016 року фактичне виконання прибуткової частини бюджету складає 90,9%, у тому числі: по загальному фонду без урахування міжбюджетних трансфертів 81,6 % (план 88014,9 тис.грн., факт 71739,7 тис.грн., недовиконання складає 16275,2 тис. грн.), по спеціальному фонду без урахування міжбюджетних трансфертів 101,9 % (план 8125,7 тис.грн., факт 8282,1 тис.грн., перевиконання складає 156,5 тис.грн.). Порівняно з 12 місяцями 2015 року загальна сума надходжень до міського бюджету (без трансфертів) збільшилася на 1229,3 тис.грн.

Щомісячний аналіз надходження доходів загального фонду (без урахування міжбюджетних трансфертів) міського бюджету за 12 місяців 2016 і 2015 років представлений в таблиці 2.3:

По деяких видах податків за 12 місяців 2016 року забезпечений приріст доходів в порівнянні з 12 місяцями 2015 року:

- по податку з доходів фізичних осіб на 861,9 тис. грн. або на 101,5 %;
- по орендній платні землі з юридичних осіб на 656,4 тис. грн. або на 110,9 %;
- по орендній платі, платі землі з фізичних осіб на 238,3 тис. грн. або на 140,4 %;
- по платні за придбання торгового патенту на 22,3 тис. грн. або на 124,2 %;
- по місцевих податках і зборах на 107,3 тис. грн. або на 110,5 %;

- по єдиному податку на підприємницьку діяльність з фізичних осіб на 17,7 тис. грн. або на 100,9 %;
- по адміністративних штрафах у сфері забезпечення дорожнього руху на 555,9 тис. грн. або на 104,2 %;
- за державним митом на 363,6 тис. грн., або на 256,7 %;
- по інших надходженнях на 5,3 тис. грн., або на 110,6 %;
- від реалізації майна на 8,8 тис. грн. (надходження даного виду податку з 2016 року);

По податках надходження, в загальному фонді міського бюджету за 12 місяців 2016 року до плану склало 81,1 %.

Таблиця 2.3

Аналіз надходження доходів загального фонду бюджету
м. Северодонецьк за 2015-2016 р.

Місяць	Факт 2015 рік	План 2015 рік	Факт 2016 рік	План 2016 рік	Виконання плану	
					У 2015 році	У 2016 році
Січень	3525,0	5703,4	4266,2	6883,6	121,0	120,7
Лютий	5215,1	4697,6	6362,4	6913,9	121,9	147,1
Березень	5568,9	5770,8	3607,3	6979,9	64,8	120,9
Квітень	6584,7	6209,6	5940,8	6908,7	90,2	111,3
Травень	6223,9	6099,7	6392,2	6909,4	102,7	113,3
Червень	6395,2	4878,7	5545,4	6974,9	86,7	142,9
Липень	5960,7	8217,0	6859,8	6909,4	115,01	84,1
Серпень	6597,1	4982,2	7168,5	6909,4	108,6	138,7
Вересень	6189,5	4774,4	6036,6	6974,9	97,5	146,1
Жовтень	5241,5	5156,2	5951,5	6908,7	113,5	133,9
Листопад	6721,5	5815,8	6109,0	3407,7	90,8	58,6
Грудень	7454,8	16983,6	7499,9	28775,3	100,6	169,4
Всього	71678,0	77534,1	71739,7	88014,9	100,1	113,5

При плані надходжень у розмірі 86524,6 тис.грн. фактично поступило 70215,3 тис.грн (табл. 2.4).

Аналіз податкових надходжень м. Северодонецьк

Доходи	План	Факт	Виконання плану, %
Податкові надходження	86524,6	70215,3	81,2
Податок з доходів фізичних осіб	72257,5	61667,4	85,3
Податок на прибуток підприємств міської комунальної власності	128,7	117,6	91,4
Земельний податок	9191,2	4397,5	47,8
Платня за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності	704,2	312,4	44,4
Місцеві податки і збори	1156,7	1133,9	98,0
Єдиний податок на підприємницьку діяльність	3034,7	2533,9	83,5
Платня за державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності	37,5	38,1	101,7
Податок на промисел	13,7	14,0	102
Платня за державну реєстрацію	0,4	0,4	100

Найбільша питома вага в загальній сумі податкових надходжень займає податок з доходів фізичних осіб. За 12 місяців 2016 року при плані 72257,5 тис.грн. фактично поступило 61667,4 тис.грн., менше ніж заплановано на 10590,1 тис.грн., або на 85,3 %. За станом на 01.01.2017 року найкрупнішим платником податку з доходів фізичних осіб є: ПАТ «Азот».

В порівнянні з 12 місяцями 2015 роки надходження податку з доходів фізичних осіб до міського бюджету м. Северодонецьк збільшилося на 444,5 тис.грн. Збільшення надходжень по податку з доходів фізичних осіб відбулося тому що, підвищилася мінімальна заробітна платня. По податку на прибуток від підприємств міської комунальної власності за 12 місяців 2016 року порівняно з 12 місяцями 2015 року поступило 117,6 тис.грн., план недовиконаний на 11,1 тис.грн. або на 91,4 %.

По оплаті за землю за 12 місяців 2016 року при запланованих надходженнях у розмірі 9191,2 тис.грн., фактично поступило 4397,5 тис.грн., недовиконання складає 4793,7 тис.грн. В порівнянні з 12 місяцями минулого року надходження по платні за землю зменшилися на 514,7 тис.грн.

За 12 місяців 2016 року витрати міського бюджету м. Северодонецьк склали 180 915 727 тис.грн., у тому числі витрати загального фонду склали 171642 463 тис.грн., витрати спеціального фонду - 9 273 264 тис.грн.

Фінансування витрат в звітному періоді здійснювалося в межах наявних бюджетних засобів з урахуванням вимог ст.27 Закону України "Про Державний бюджет України на 2016 рік".

В структурі витрат загального фонду бюджету міста по функціональній класифікації питому вагу займають витрати на утримання бюджетних установ соціально-культурної сфери і соціального забезпечення 88,8% (освіта, охорона здоров'я, ФК і спорт, культура, соціальний захист населення). Напрями, по яких витрачалися кошти загального фонду міського бюджету в звітному періоді, приведені на рис 2.5 .

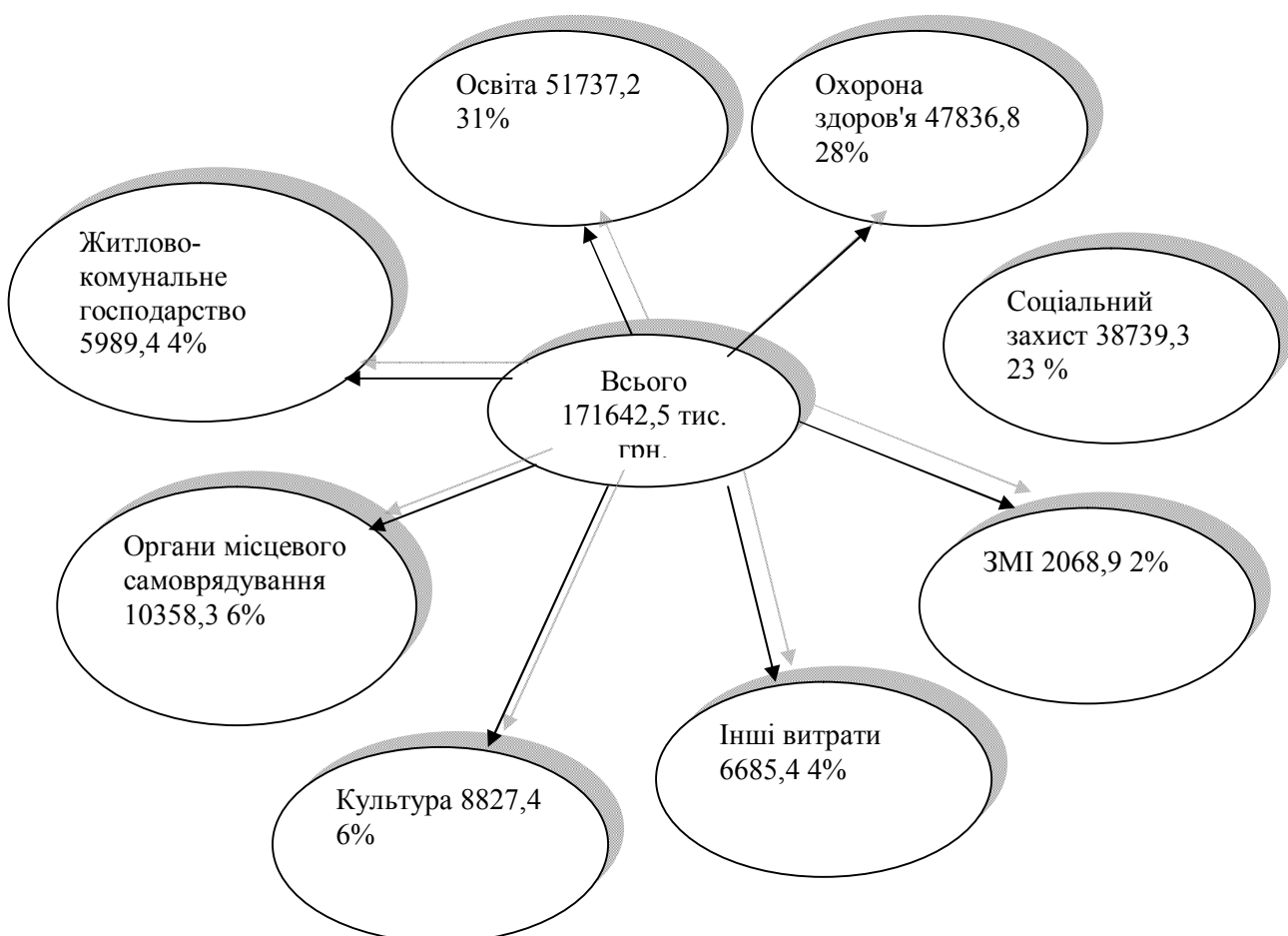

Рис. 2.5 Структура витрат загального фонду міського бюджету за 12 місяців 2016 року по функціональній класифікації

Із загальної суми витрат загального фонду використаних безпосередньо на утримання установ і фінансування заходів щодо міського бюджету, найвагомішими в структурі бюджету, є витрати на охорону здоров'я — 28 %, освіта - 31 %, зміст органів місцевого самоврядування - 6 %, культуру - 6%, фізкультуру і спорт - 2%, житлово-комунальне господарство - 4%, соціальний захист і соціальне забезпечення — 23 %.

Порівняно з відповідним періодом минулого року витрати фонду міського бюджету в абсолютному виразі збільшилися на 8321,3 тис.грн або на 5,1 %.

Аналіз виконання бюджету по економічній класифікації показує, що пріоритетними були напрями витрат на розрахунки з працівниками бюджетної сфери по заробітній платні, соціальним виплатам, за енергоресурси, забезпечення фінансуванням витрат на живлення, придбання медикаментів і перев'язувальних матеріалів, перелік міжбюджетних трансфертів. Як результат, на фінансування захищеної статі і інших першочергових витрат направлено 91,6 % всіх витрат загального фонду.

На заробітну платню і нарахування із загального фонду бюджету бюджету направлено 101735,9 тис.грн., або 89 % плану на 12 місяців 2016 року. В порівнянні з 12 місяцями попереднього року об'єм витрат на заробітну платню з нарахуваннями збільшився на 7373,5 тис.грн. або на 7,8 %.

Витрати на медикаменти (1119,2 тис.грн.) і продукти харчування (2192,8 тис.грн.) профінансовані відповідно на 81,2% і 79,9% до планів 12 місяців 2016 року.

На оплату енергоносіїв і інших комунальних послуг за 12 місяців 2016 року направлено 13713,5 тис.грн., що більше, ніж за 12 місяців 2015 року на 2173,9 тис.грн. Це пов'язано із збільшенням тарифів на енергоносії.

В міському бюджеті за 12 місяців 2016 року витрати на утримання органів місцевого самоврядування заплановані в сумі 11603,9 тис.грн. За звітний період поточного року фактично витрати із загальної фундації бюджету склали 11286,0 тис.грн. (або 97 % до плану), касові витрати склали -10358,3 що

на 485,4 тис.грн. менше ніж за відповідний період попереднього року. Із загальної суми витрат - 8945,5 тис.грн. або 86,3% доводиться на заробітну платню з нарахуваннями, оплату за комунальні послуги і енергоносії 512,6 тис.грн. або 5%.

Кредиторська заборгованість по загальному фонду бюджету за станом на 01.10.2010 р. склала 17 226,2 тис.грн. Прибуткова частина місцевого бюджету виконана на 83 %, у зв'язку з чим не профінансовані витрати, у тому числі:

- по заробітній платні з нарахуваннями кредиторська заборгованість збільшилася на 5 091,2 тис.грн, і склала 12 319,3 тис. грн.;

- по медикаментах заборгованість на 01.10.2016 р. зменшилася на 79,3 тис.грн. і складає 127,6 тис. грн.;

- по продуктах харчування заборгованість збільшилася на 409 тис.грн. і складає 476,6 тис.грн.;

Кредиторська заборгованість за комунальні послуги і енергоносії на 01.10.2016 р. склала - 1 547,7 тис. грн. За станом на 01.10.2017 р. кредиторська заборгованість погашена в повному обсязі.

Дебіторської заборгованості по загальному фонду на 01.10.2017 року немає. Кредиторської і дебіторської заборгованості по спеціальному фонду на 10.10.2017 р. немає.

Ефективність управління фінансовими ресурсами залежатиме від вибору й визначення оптимальної моделі з якісного виконання державою покладених на неї зобов'язань.

Визначено, що необхідною передумовою оперативного та дієвого управління фінансовим забезпеченням є принцип єдності каси, завдяки якому всі бюджетні кошти акумулюються в руках однієї юридичної особи та регулюються єдиними правилами та нормами бухгалтерського обліку.

На сьогоднішній день така вимога реалізована через запровадження в дію функціонування єдиного казначейського рахунку, за допомогою якого в одній системі рахунків концентрується два потоки фінансових ресурсів – рух коштів за надходженням та рух коштів за видатками.

Встановлено, що казначейське виконання бюджетів усіх рівнів, яке побудоване на принципі роботи єдиного казначейського рахунку, надає можливість у повній мірі реалізувати принцип єдності бюджетної системи, який забезпечується єдиною правовою базою, єдиною грошовою системою, єдиним регулюванням бюджетних відносин, єдиною бюджетною класифікацією, єдністю порядку виконання бюджетів та ведення бухгалтерського обліку і звітності.

Відзначено, що для органів казначейства невід'ємною частиною роботи при виконанні покладених на них функцій та обов'язків виступає контрольна діяльність, що має на меті недопущення випадків порушень у сфері бюджетного законодавства.

Загальна кількість та сума відмов в оплаті рахунків, які були оформлені УДК м. Северодонецьк у ході здійснення процедур попереднього та поточного контролів протягом 2014 - 2016 років наведена табл. 2.6 .

Таблиця 2.6

Загальна кількість та сума оформлених відмов в оплаті рахунків УДК м. Северодонецьк протягом 2014-2016 років

Рік	Загальна кількість відмов в оплаті рахунків, од.			Загальна сума, на яку оформлені відмови в оплаті рахунків, тис.грн.		
	установи державного бюджету	установи місцевих бюджетів	установи державного та місцевих бюджетів	установи державного бюджету	установи місцевих бюджетів	установи державного та місцевих бюджетів
2014 рік	652	1687	2339	6006	4179	10185
2015 рік	507	1656	2163	7551	5886	13437
2016 рік	585	1743	2329	5456	8616	14071
Разом	2946	5087	8033	42500	18680	61180

Таким чином попереджено порушення встановленого порядку використання коштів загального та спеціального фондів бюджету,

нераціональне спрямування бюджетних коштів, їх витрачання поза кошторисними призначеннями.

За наслідками досвіду можливо зазначити, що після здійснення процедур попереднього та поточного контролю на етапі реєстрації зобов'язань та у процесі оплати рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, в ході наступного контролю – вже за фактом здійснення фінансових операцій – для фінансових зловживань не залишається підґрунтя.

Встановлено, що особливе значення на цей час у фінансовій системі України приділяється запровадженому Бюджетним кодексом України механізму зупинення операцій з бюджетними коштами через встановлення бюджетного правопорушення, яке визначено як недотримання учасником бюджетного процесу встановленого нормативно-правовими актами порядку складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету чи звіту про виконання бюджету.

Висновки за другим розділом

Із запланованих 255,3 млрд. грн. надходжень до державного бюджету фактично у 2016 році надійшло 225,4 млрд. грн., що на 2,7 відсотка, або на 6,3 млрд. грн. менше ніж у 2015 році. Рівень виконання річного плану Верховної Ради України зі змінами дорівнював 91,9 відсотка [103]. Із запланованих 184,6 млрд. грн. надходжень до загального фонду державного бюджету у 2016 році фактично надійшло 172,2 млрд. грн., що на 7,3 відсотка, або на 13,7 млрд. грн. менше ніж у 2015 році. Рівень виконання дохідної частини загального фонду державного бюджету в цілому за 2016 рік становив 93,3 відсотка. Недовиконання становить 12,4 млрд. гривень.

При запланованих у 2016 році надходженнях від акцизного збору із вироблених товарів на території України до Державного бюджету України у

сумі 19,3 млрд. грн. фактично надійшло 17,6 млрд. гривень. Недовиконання плану на 2016 рік становить 8,7%, або 1,68 млрд. гривень [103].

Порівняно із 2015 роком надходження від ввізного мита до Державного бюджету України знизилась майже вдвоє (або на 5,6 млрд. грн.). Недовиконання плану на 2016 рік становить 39,0%, або 4,1 млрд. гривень.

Порівняно із 2015 роком надходження з податку на додану вартість знизилась на 7,5 млрд. грн., або на 8,1%. Недовиконання плану на 2016 рік становить 13,4%, або 13,0 млрд. гривень.

Загальний фонд державного бюджету виконано з дефіцитом у сумі 24 млрд. 975,6 млн. грн., або 93 відс. плану на звітний період (26 млрд. 849,6 млн. грн.), що зумовлено неповним проведенням запланованих видатків на 2 млрд. 460,6 млн. грн.

Проведений аналіз виконання державного бюджету засвідчив негативні тенденції та зростання державного боргу. З державного бюджету Пенсійному фонду у 2016 році було надано трансфертів у сумі 48,5 млрд. грн., що на 7,1 млн. грн. (на 17,2 відсотка) більше ніж у 2015 році. Зростання мінімальної пенсії у 2016 році становило 15,1%, інфляція за вказаний період зросла на 12,3 відсотка. Залишок відкритих асигнувань станом на 31.12.2016 р. за КЕКВ- 1120 складає 134грн 80 коп і утворився він в зв'язку з відсутністю фактичних видатків

За даними таблиці надходження коштів до ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» у 2014-2016 роках мають зростаючу динаміку, збільшення складає у 2015 році 17673 грн. та у 2016 році 4693 грн. загальна сума видатків дорівнює загальній сумі надходжень, у тому числі всі видатки є зворотними.

Нарахування на заробітну плату також збільшуються на протязі 2014-2016 років, збільшення у 2015 році складає 4714 грн. та у 2016 році 1300 грн..

Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки складають у 2016 році 2622 грн., збільшення проти 2015 року складає 302 грн..

За рахунок виділених у 2016 році коштів ДНЗ «Луганський центр професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості» придбано та впроваджено у навчальний процес понад 70 одиниць технологічного устаткування, забезпечено модернізацію та утримання матеріально-технічної навчальної бази, проведено ремонти в учбових приміщеннях.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО КАЗНАЧЕЙСТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

3.1. Напрямки вдосконалення діяльності державного казначейства України

Сьогодні, в період становлення державності та розвитку України як незалежної, правової та демократичної держави, відбуваються значні зміни в поглядах щодо здійснення державного управління, які торкаються всіх галузей економіки й суспільства. У зв'язку з цим багато уваги приділяється розвитку і вдосконаленню діяльності державних органів влади. Особливо це стосується структур, від ефективної діяльності яких залежить економічний достаток нації.

Одна з провідних ролей у вирішенні питань щодо забезпечення національного піднесення України до відповідного рівня розвитку належить Державному казначейству України (далі – ДКУ) як одному з основних органів державного управління фінансами.

В Україні управління фінансами здійснюється через систему відносин, яка склалася відповідно до економічних і політичних умов функціонування країни. Управління – це напрям впливу, що безпосередньо виявляється в процесі управлінської діяльності. Фінансова діяльність держави виступає різновидом управлінської діяльності й базується на погодженні діяльності елементів фінансової системи, контролі її функціонування.

Державне управління фінансами, як різновид державного управління, має особливий міжгалузевий характер, оскільки формування, розподіл та використання фінансових ресурсів держави стосується всіх галузей державного управління і тих елементів суспільного життя, які залучаються в процесі управління. Предметом таких фінансових відносин виступає особливий різновид державного майна – фінансові ресурси держави.

Фінансова діяльність держави, як зазначає С. Клімова, – це здійснення нею та її компетентними органами функцій з планомірного утворення, розподілу та використання грошових фондів з метою реалізації завдань соціально-економічного розвитку. Зміст фінансової діяльності є проявом усіх функцій держави, оскільки реалізація будь-якої державної функції вимагає адекватного фінансового забезпечення [4, с. 9].

Визначають чотири стадії фінансової діяльності: формування централізованих і децентралізованих фондів; розподіл коштів; використання державних коштів; контроль руху грошових фондів.

Головним призначенням ДКУ є сприяння оптимальному фінансовому управлінню державними ресурсами шляхом забезпечення своєчасного отримання бюджетними установами необхідних ресурсів для успішного функціонування державних служб при одночасному зменшенні видатків на державне фінансування. Казначейство також відповідає за управління державними фінансовими активами і зобов'язаннями. Тому діяльність казначейства тісно пов'язана з виконанням національного бюджету. Однак роль казначейства у виконанні бюджету може бути як пасивною (коли казначейство тільки виділяє ресурси бюджетним установам для виконання їх програм), так і активною (коли казначейство має право встановлювати обмеження на зобов'язання).

Обсяги та напрями використання ресурсів бюджетних цільових фондів визначено Державним бюджетом України і жорстко регулюються ДКУ, яке здійснює фінансування бюджетних видатків.

Враховуючи те, що ДКУ створене не так давно, питання науково-методичного забезпечення його діяльності є предметом дослідження багатьох науковців, серед яких О. Амосов, А. Дегтяр, С. Клімова, Є. Ковальов, В. Мартиненко, В. Стрельцов, В. Прокопенко та ін. Проте питання цілісного дослідження управління доходами і видатками бюджету опрацьоване недостатньо.

Результати аналізу свідчать про необхідність запровадження комплексних заходів для вирішення проблем, пов'язаних з недостатньо ефективним управлінням наявними коштами Державного бюджету України та недосконалістю існуючої системи видатків.

З огляду на це пропонується:

реалізувати схему управління видатками державного бюджету за рахунок поточних надходжень у регіонах, тобто запровадження системи видатків державного бюджету територіальними органами ДКУ за рахунок коштів, що сплачуються на рахунки державного бюджету, відкриті на ім'я територіальних органів ДКУ, тобто системи управління обсягами мобілізованих коштів, що можуть бути використані в регіонах.

Запровадження цієї системи дозволить підвищити оперативність видатків державного бюджету та ефективність визначення пріоритетності видатків у межах затверджених кошторисів розпорядників коштів з урахуванням залишків не використаних розпорядниками коштів. Особливого значення набувають видатки за такою схемою на соціальні виплати і “скорочення шляху переміщення” коштів державного бюджету з регіону в центр і у зворотному напрямку;

створити систему управління залишками коштів на рахунках установ і організацій, що фінансуються з бюджету, залучити їх до поточного фінансування. Такий захід дозволить збільшити фінансові ресурси держави у конкретно визначений термін для стратегічно важливих видатків. А також буде забезпечено зворотний зв'язок з контролю за достовірністю затверджених кошторисів за конкретними споживачами бюджетних коштів.

Це в свою чергу дозволить Головному управлінню ДКУ впливати на підвищення ефективності роботи Головних розпорядників коштів з використання виділених державним бюджетом коштів;

запровадження режиму видатків Державного бюджету з центрального рівня на підставі прогнозних показників виконання державного бюджету за доходами в місячному і декадному розрізі. Такий підхід дозволить якісно й

оперативно планувати видатки з дотриманням граничного дефіциту державного бюджету.

Для усунення негативної тенденції щодо зростання залишків бюджетних коштів розроблено проекти розпорядчих документів, якими передбачено запровадження порядку видатків використанням поточних надходжень у регіонах для реалізації поточних видатків, системи контролю за поточним фінансуванням з урахуванням наявності у головних розпорядників фактичних залишків невикористаних коштів, які було надано з державного бюджету в попередніх періодах, запровадження системи управління залишками бюджетних коштів на рахунках розпорядників для поточного фінансування і корекції затверджених кошторисів. Запропоновані заходи сприятимуть підвищенню ефективності управління наявними фінансовими ресурсами держави.

Запровадження нової бюджетної класифікації та переведення більшості бюджетних установ на обслуговування до ДКУ забезпечило, з одного боку, необхідну прозорість процесу виконання Державного бюджету, а з іншого – висвітлило питання, які потрібно терміново вирішити.

Доцільно надати органам Державного казначейства право: стягувати заборгованість за взаєморозрахунками та належні державному бюджету кошти; фінансових санкцій за порушення затвердженого порядку виконання платіжних документів за доходами і видатками державного бюджету країни.

Однією з головних проблем діяльності казначейства є реалізація не повною мірою функції оперативного управління доходами і видатками державного бюджету. Мають місце ситуації збільшення залишків державних бюджетних коштів в банківських установах, що не використовуються бюджетними установами і організаціями. Наприклад, це може відбуватися через затримки Головними розпорядниками коштів значних сум на рахунках казначейства у зв'язку з відсутністю належним чином оформленої кошторисної документації.

Результати аналізу свідчать про необхідність запровадження комплексних заходів для вирішення проблем, пов'язаних з недостатньо ефективним управлінням наявними коштами Державного бюджету України та недосконалістю існуючої системи видатків. Для цього необхідно: реалізувати схему управління видатками державного бюджету за рахунок поточних надходжень у регіонах, створити систему управління залишками коштів на рахунках установ і організацій, що фінансуються з бюджету, залучення їх до поточного фінансування та запровадити режим видатків державного бюджету з центрального рівня на підставі прогнозних показників виконання державного бюджету за доходами в місячному і декадному розрізі [2].

Одним з напрямків удосконалення контрольної та аналітичної роботи є запровадження автоматизації проведення перевірок за допомогою персональних ЕОМ. Для цього потрібно не тільки залучити до роботи над програмним забезпеченням контрольного процесу фахівців-програмістів зі знаннями методики проведення ревізії, а й на економічних навчаннях у відділах проводити практичні заняття по роботі з персональними ЕОМ для всіх працівників [1].

В роботі ДКУ широко застосовуються інформаційні технології, які спрощують та прискорюють численні процедурні моменти в процесі казначейського виконання держбюджету. Під час обслуговування останнього реалізуються наступні інформаційні процеси: опрацювання, обмін, накопичення та управління даними, а також формування звітів.

На даний момент в системі Державного казначейства для обслуговування бюджетів діє програмний продукт - автоматизована система "Казна", що дає можливість спостерігати за рухом грошових коштів бюджетних установ. Одним із пріоритетних завдань, які стоять перед розробниками даного програмного продукту, є спрощення та уніфікація звітності з виконання бюджетів за доходами та видатками.

Удосконалення казначейського виконання бюджетів передбачає покращення функціонування АС "Казна". За для цього, промисловий продукт -

ЕКР, система, яка має стати інструментом накопичення, систематизації будь-якої фінансової звітності, консолідації звітних даних, аналітичного опрацювання масиву облікової інформації стосовно виконання бюджетів, що сприятиме оперативності і повноти обміну інформацією про доходи й видатки з органами державної влади, банківською системою, фінансовими, податковими, митними органами, що дасть змогу підвищити оперативність, достовірність і повноту даних бюджетів, і особливо скоротити паперовий документообіг і обсяг неавтоматизованої праці при обробці інформації.

Удосконалення єдиної автоматизованої інформаційної системи дасть змогу на підставі чітко визначених обсягів реальних потреб проводити оптимізацію бюджетних потоків, зробити процес виконання бюджету достовірним і прозорим. Водночас фінансові інститути держави будуть позбавлені необхідності постійно звіряти свої звітні дані одне з одним, виявляти причини і характер можливих розбіжностей, зможуть використовувати єдині стандарти й правила ведення документообігу і вихідної інформації. Створення єдиних телекомунікаційних мереж дасть можливість здійснювати комплексний моніторинг й економічну діагностику бюджетної системи держави, ефективно вирішувати завдання, що стоять перед Державним казначейством України.

Важливими є також кадрові питання органів державного фінансового контролю, де у зв'язку з економією бюджетних коштів спостерігається неуккомплектованість штатів, неналежне матеріальне стимулювання працівників, що призводить до їх надмірного перевантаження, підвищення плінності кадрів.

Подальшого вдосконалення потребує також система обміну інформацією між органами Державного казначейства та іншими органами фінансового контролю. Наприклад, доцільно було б залучати органи ДАС до здійснення попереднього контролю на стадії формування кошторисів доходів і видатків бюджетних установ, або уповноважити фінансові органи та органи Державного

казначейства здійснювати крім поточного ще й попередній контроль за формуванням фінансових ресурсів бюджетних установ та організацій.

Розвиток системи Державного казначейства має передбачати пошук і створення нових методів та форм для досягнення кращих результатів у майбутньому. При цьому удосконалення діяльності органів Державного казначейства може здійснюватись за наступними напрямками: концентрація фінансових ресурсів в єдиній структурі для успішної реалізації бюджетної політики держави та посилення контролю за своєчасним і повним надходженням до бюджету фінансових ресурсів та їх ефективним використанням.

Дослідження теоретичних й практичних проблем організації роботи органів Державного казначейства, особливостей і тенденцій розвитку надання казначейських послуг залишається актуальним в умовах ринкових перетворень, розбудови правової держави та громадянського суспільства, адже, удосконалення діяльності Державного казначейства має на меті створення умов для ефективного використання бюджетних коштів шляхом налагодженого механізму надання казначейських послуг.

Таким чином, слід зазначити, що не ухиляючись від розв'язання соціально-економічних завдань, держава повинна кардинально змінити межі своєї відповідальності й засоби дій при формуванні, розподілі та використанні фондів фінансових ресурсів. У сучасних умовах, використовуючи фінансові важелі, держава виконує соціальну функцію забезпечення суспільного добробуту. Фонди фінансових ресурсів, що утворюються державою через посередництво ДКУ й використовуються для задоволення соціальних потреб, відіграють вирішальну роль у досягненні зазначеної мети.

У перехідний період розвитку економіки державні фінанси є важливою з'єднувальною ланкою між конкретними напрямками використання фондів державних фінансових ресурсів та макроекономічними показниками для підвищення рівня життя населення а також взагалі для ефективного економічного розвитку нашої країни. Цільове використання фінансових

ресурсів потребує вдосконалення, в першу чергу це стосується питання формування державою сприятливих умов для інвестування у провідних галузях та сферах, а також запровадження ефективної системи витрачання та використання коштів бюджету на соціальні запити населення і посилення регулятивної ролі ДКУ в забезпеченні загального добробуту суспільства.

Для удосконалення роботи казначейства держави необхідно:

1. Розробити і затвердити штатні нормативи та типові штати органів Державного казначейства України й упорядкувати за цими штатами чисельність працівників у системі казначейства держави.

2. Прирівняти Державне казначейство України за умовами оплати праці до Національного банку України. Для підвищення рівня оплати праці в органах Державного казначейства України ввести плату за відкриття рахунків і розрахунково-касове обслуговування для одержувачів бюджетних коштів, а також залучити інші джерела надходжень до спеціального фонду кошторису органів казначейства держави, зокрема від операцій на фінансових ринках.

3. Територіальні органи Державного казначейства України та місцеві фінансові органи в районах, містах без районного поділу і районах у містах бажано розмішувати в одній будівлі.

4. Для оптимізації управління ресурсами в системі Державного казначейства України в деяких випадках є доцільним створити об'єднані міжтериторіальні управління Державного казначейства України у складі обласного управління та територіального органу казначейства держави у містах державного, республіканського чи обласного підпорядкування.

5. Передати Управління обслуговування кошторисів бюджетних установ та інших клієнтів Державного казначейства України до складу Головного управління державного казначейства у м. Києві, для зосередження стратегії розвитку, методології та управління фінансовими ресурсами держави на центральному рівні казначейства.

Впровадження зазначених вище пропозицій у практику, за нашим переконанням, буде сприяти удосконаленню та ефективному розвитку

казначейської системи держави, а отже – зростанню економічного потенціалу нашої держави.

Отже, найефективнішим є використання бюджетних коштів шляхом налагодженого механізму надання послуг казначейством державі. До цього часу не досліджено теоретичні й практичні проблеми, особливості і тенденції розвитку надання казначейських послуг. Питання, що потребують подальшої розробки та вивчення, пов'язані з цілісним дослідженням всіх аспектів діяльності Державного казначейства України.

3.2. Застосування прийомів фінансового менеджменту в процесі казначейського обслуговування Державного бюджету України

На сьогодні, склалася ситуація, при якій казначейська система виконання бюджетів не використовується повною мірою. Це пов'язано з тим, що повноваження органів казначейства, встановлені у період їхнього створення, змінилися у зв'язку з новими соціально-економічними умовами. Нормативно-правове забезпечення організації казначейства відстає від темпів, якими розвивається ця структура. Подальший розвиток казначейства зумовлює необхідність внесення відповідних змін до законодавства.

Назріло питання проведення функціональної перебудови казначейства. По-перше, структуру слід чітко привести у відповідність з виконуваними функціями. По-друге, повноваження та функції кожного структурного підрозділу мають бути чітко регламентовані у такий спосіб, щоб діяльність підрозділу не була у прямій залежності від особистості виконавця і не залежала від плинності кадрів. Ситуація має бути такою, аби кожний підрозділ і його працівник міг володіти методологічними засадами своєї діяльності, завершеним комплектом нормативних документів для виконання своїх функцій за допомогою прикладного програмного забезпечення.

Стратегія розвитку державного органу влади, яким є Державне казначейство України, має відповідати меті його створення й політичній та економічній ситуації в країні. Тому подальший розвиток послуг системи Державного казначейства України треба пов'язувати із удосконаленням наявних та створення нових механізмів у таких напрямках, як:

- зосередження та централізація фінансових ресурсів держави в системі органів Державного казначейства України;
- посилення контролю з боку держави за своєчасним і повним надходженням фінансових ресурсів до відповідних бюджетів та їх ефективним використанням;
- приведення законодавчих актів у відповідність до діяльності Державного казначейства України та його органів.

Державне казначейство України виступило ініціатором внесення змін до бюджетного законодавства. Зокрема, внесення змін до Бюджетного кодексу України, Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" та інших законодавчо-нормативних актів щодо встановлення: по-перше, можливості здійснення заходів фінансового контролю на стадії укладання угод розпорядниками бюджетних коштів шляхом казначейського посвідчення правочинів, що передбачають використання бюджетних коштів; по-друге, чітких норм щодо відповідальності головних розпорядників бюджетних коштів за діяльність їхніх підвідомчих установ і пов'язаних з цим розрахунків.

Крім того, на сьогодні також потребує врегулювання питання розмежування відповідальності органів Державного казначейства й органів місцевого самоврядування, а також посилення відповідальності останніх. У зв'язку з цим Державним казначейством України було розроблено та направлено на розгляд проект Закону України "Про розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування та органами Державного казначейства в процесі казначейського обслуговування місцевих бюджетів".

Доцільно використовувати в процесі казначейського обслуговування Державного бюджету України спеціально адаптованих прийомів фінансового

менеджменту з урахуванням вимог бюджетного менеджменту для вирішення конкретних питань оптимізації та підвищення ефективності казначейської справи. У цьому контексті вживається термін “моніторинг процесу казначейського обслуговування Державного бюджету України” на означення постійного відслідковування органами ДКУ всіх параметрів касового виконання Державного бюджету.

Основні засади фінансового менеджменту в системі обслуговування касового виконання держбюджету визначаються загальними принципами організації управління, включаючи планування, узгодженість окремих елементів, варіативність, цільову орієнтованість.

Як свідчить огляд літератури, на даному етапі теоретико-прикладних пошуків бракує методологічної єдності у розумінні процесів фінансового менеджменту.

Фінансовий менеджмент – це наука управління фінансами підприємства, спрямованого на досягнення стратегічних і тактичних цілей суб’єкта господарювання, натомість елементи фінансового менеджменту, адаптовані до специфіки сфери державних фінансів, мають свої особливості: втрачають частину функцій і одночасно набувають нового значення. На основі з’ясування специфіки, зумовленої цілями бюджетного процесу, сформульовано наступне визначення фінансового менеджменту як інструмента моніторингу казначейського обслуговування Державного бюджету: у практичному вимірі він є формою управління рухом бюджетних ресурсів та процесами фінансування з метою забезпечення реалізації функцій фінансового управління, планування, виконання бюджету, контролю, бухгалтерського обліку та аудиту і оцінки в процесі казначейського обслуговування Державного бюджету України. Основні засади фінансового менеджменту в системі обслуговування касового виконання держбюджету визначаються загальними принципами організації управління, включаючи планування, узгодженість окремих елементів, варіативність, цільову орієнтованість.

Теоретичними принципами дослідження прийнято наступне:

а) кожен етап фінансового менеджменту фактично може бути розглянутий як контрольний-аналітичний акт, що стосується трьох хронологічних вимірів ситуації: минуле (причини), поточний стан та сукупність майбутніх альтернатив (прогнозів);

б) дослідження проводилось з позицій теоретичного виділення таких рівноцінних теоретико-прикладних важелів моніторингу казначейського обслуговування Державного бюджету, як планування, аналіз та контроль, що є основою прийняття та реалізації управлінських рішень, яким на практиці притаманна дуже тісна синхронна взаємодія.

У контексті реалізації міждисциплінарного підходу необхідним є врахування основних принципів бюджетного процесу, закріплених Бюджетним кодексом України, які визначають концептуально-цільове поле обґрунтування та організації фінансового менеджменту в процесі моніторингу касового виконання держбюджету.

Відтак, наукові засади бюджетного менеджменту як теоретичної дисципліни та як практичної діяльності є загальним теоретико-прикладним полем, яке визначає методологію дослідження у найбільш базових та основоположних принципах і підходах.

Рух грошових коштів у випадку консолідації доходів має умовно висхідний, а у випадку використання - умовно низхідний напрямок. Загальний цикл проходження коштів у висхідному та низхідному напрямку розглянуті у даному розділі як загальносистемний та підсистемний цикли. У першому випадку йдеться про цілісну процедуру виконання Державного бюджету, із урахуванням всіх його етапів та учасників, у другому випадку - про вивчення особливостей проходження коштів у висхідному та низхідному напрямках лише на рівні обласних управлінь ДКУ.

Тому для дотримання засад наукової об'єктивності в роботі проведено аналіз методологічного значення нормативно зафіксованих принципів бюджетного процесу для подальшої адаптації прийомів фінансового менеджменту до умов казначейської практики. Таким чином, нами виділено та

систематизовано специфічні методологічні аспекти названих принципів (табл.3.1).

Процеси консолідації доходів та здійснення видатків на підсистемному рівні циркуляції бюджетних коштів мають умовно симетричний характер, для характеристики якого збудована відповідна модель та використано принципи, умовно названі “законом асиміляції” та “цільової дисперсії”. Іншими словами, йдеться про те, що на практиці консолідація доходів на рівні обласного управління ДКУ здійснюється як об’єднання, зливання на єдиний котловий рахунок певної кількості окремих грошових потоків, а витрачання коштів – як дуже чітка програмно-цільова диференціація коштів. Спосіб структурування грошових потоків, котрі асимілюються та диференціюються в процесі касового виконання Державного бюджету, залежить від обраної точки відліку щодо їх класифікації. Зокрема, Бюджетний кодекс України передбачає декілька способів класифікації грошових потоків, котрі на практиці застосовуються одночасно.

Таблиця 3.1

Основні принципи побудови бюджетної системи України як засади адаптації прийомів фінансового менеджменту до умов казначейської практики

Принцип бюджетної системи України	Методологічна роль принципу для адаптації прийомів фінансового менеджменту	Детальне розшифрування методологічної ролі принципів бюджетної системи для адаптації прийомів фінансового менеджменту
Єдності	Нормотворення	Нормативна єдність управлінського інструментарію на всіх рівнях бюджетної системи
Збалансованості	Апріорна аксіома	Методологічна максима, основний закон касового виконання держбюджету
Самостійності	Внутрідисциплінарне цілепокладання	Спрямування моніторингу на касове виконання бюджету за доходами

Продовження табл. 3.1.

1	2	3
Повноти	Внутрідисциплінарне цілепокладання	Спрямування моніторингу на касове виконання бюджету за доходами та видатками
Обґрунтованості	Зовнішньодисциплінарне цілепокладання	Задає подальші напрямки наукових пошуків для застосування фінансового менеджменту
Ефективності	Загальна детермінація	Дотримання законів ефективного функціонування господарсько-фінансових систем
Субсидіарності	Внутрідисциплінарне цілепокладання	Спрямування моніторингу на управління субсидійованими коштами
Цільового використання бюджетних коштів	Внутрідисциплінарне цілепокладання	Загострення уваги на розробці механізмів контролю за цільовим витрачанням бюджетних коштів
Справедливості та неупередженості	Стандарт наукової об'єктивності	Забезпечення неупередженості завдяки науковій об'єктивності застосованого інструментарію
Публічності та прозорості	Внутрідисциплінарне цілепокладання	Корекція наявної системи показників фінансового менеджменту відповідно до запитів нової сфери застосування
Відповідальності	Внутрідисциплінарне цілепокладання	Загострення уваги на розробці механізмів контролю

На основі проведеного аналізу основних теоретико-прикладних важелів фінансового менеджменту в сфері моніторингу казначейського обслуговування Державного бюджету опишемо та охарактеризуємо три базові процедури: планування, аналіз та контроль. У результаті зафіксовано наступне:

а) щодо планування: в контексті даного дослідження сфера його застосування є звуженою порівняно з класичними визначеннями, що пов'язано з особливостями об'єкта та предмета дослідження та проілюстровано на розроблених моделях;

б) щодо аналізу: здійснення ефективного аналізу фінансової інформації в процесі обслуговування касового виконання держбюджету, вдосконалення

способів обробки, класифікації та систематизації інформації (у тому числі і через вдосконалення наявних та введення нових форм звітності) дозволить зробити звітність органів ДКУ більш вичерпною та інформативною як у плані кількісних, так і якісних показників касового виконання Державного бюджету України. Щодо першого типу показників, то йдеться про абсолютні й відносні значення показників виконання держбюджету, щодо других – про певні співвідношення абсолютних значень, наприклад, у формі коефіцієнта ресурсного забезпечення окремих територіально-адміністративних одиниць бюджетними коштами;

в) метою контролю казначейського обслуговування Державного бюджету є забезпечення обліку надходження коштів до бюджету в розрізі бюджетної класифікації відповідно до чинного законодавства та своєчасного подання звітності користувачам, нормативного розподілу надходжень (операційна діяльність органів ДКУ), а також дотримання строго цільових основ витрачання бюджетних коштів (виконання держбюджету в частині видатків).

Організація бюджетного процесу на сучасному етапі дозволяє обласним управлінням ДКУ в оперативному режимі співставляти суми доходів та видатків, консолідованих та розподілених протягом звітного періоду, тобто здійснювати оперативне аналітичне збалансування Державного бюджету на рівні області. Крім балансового принципу у вузькому розумінні, на нашу думку, доцільно ввести і хронологічний вимір оперативного аналізу, який би спирався на моментальні зрізи сальдо бюджету та характеризував бюджетний процес як дискретний, по-різному збалансований у кожний конкретний момент. У даному розділі проведено аналіз документообігу в розрізі загальносистемного та підсистемного циклів. У першому випадку йдеться про циркуляцію документів та форм звітності на макроекономічному рівні, другий із названих циклів включає документи, які безпосередньо використовуються на “вході” в обласні управління ДКУ та формуються на “виході” як при висхідному (акумулювання доходів), так і при низхідному (здійснення видатків) русі коштів.

Застосування окремих прийомів фінансового менеджменту для оцінки інноваційної структурно-функціональної моделі діяльності обласних УДК у процесі казначейського обслуговування Державного бюджету України” вирішено наступні завдання:

а) обґрунтовано інноваційну структурно-функціональну модель діяльності обласних УДК у процесі казначейського обслуговування Державного бюджету України з урахуванням конкретних емпіричних даних;

б) класифіковано, описано та оцінено фінансово-економічні ефекти, котрі будуть досягнуті в результаті впровадження названої моделі;

в) проілюстровано можливості практичного застосування наукових здобутків фінансового менеджменту (зокрема, механізмів фінансового прогнозування та контролю) у сфері бюджетного процесу.

Емпіричне обґрунтування розробленої моделі проводилось на основі статистичної обробки даних щодо касового виконання Державного бюджету в розрізі п'яти областей України (Луганської, Донецької, Закарпатської, Київської, Львівської). Загальною характеристикою, на основі якої з генеральної сукупності всіх областей України, було сформовано репрезентативну вибірку в складі п'яти названих областей, став спеціально розроблений коефіцієнт ресурсного забезпечення області (КРЗО) - співвідношення між сумами акумульованих доходів та здійснених видатків за звітні періоди. Зауважимо, що при обчисленні КРЗО не враховується сума міжбюджетних трансфертів. Такий спосіб обчислення даного показника запропонований у зв'язку з тим, що перерозподіл фінансових ресурсів держави у формі трансфертів не знаходиться у компетенції обласних управлінь ДКУ, у цьому плані вони є простими виконавцями. Крім того, недалека перспектива запровадження адміністративної реформи, спрямованої на усунення необхідності вирівнювання за допомогою трансфертів, вимагає відповідної корекції і науково-теоретичних пошуків із урахуванням нових тенденцій та їхньої інтеграції у практику казначейської справи.

$$КРЗО = \frac{D_A}{B} \quad (3.1)$$

КРЗО – коефіцієнт ресурсного забезпечення області;

D_A – суми акумульованих доходів;

B - здійснені видатки за звітні періоди.

Абсолютне значення КРЗО по деяких областях наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Коефіцієнти ресурсного забезпечення областей України по загальному фонду державного бюджету за результатами 2016 бюджетного року (КРЗО розраховані на основі звітності про виконання Державного бюджету по відповідних обласних управліннях ДКУ. Інформація отримана в режимі внутрішнього використання органами ДКУ)

Область	Акумульовані доходи, тис. грн.	Касові видатки, тис. грн.	КРЗО
УДК у Луганській обл.	850 071,581	779 526,000	0,92
УДК у Донецькій обл.	4 020 736,437	3 527 709,000	0,88
УДК у Закарпатській обл.	673 693,088	407 787,000	0,61
УДК у Запорізькій обл.	1 490 247,795	1 176 348,384	0,79
УДК у Івано-Франківській обл.	504 135,220	493 800,000	0,98
УДК у Київській обл.	2 371 607,814	1 938 213,000	0,82
УДК у Кіровоградській обл.	262 695,945	252 008,000	0,96
УДК у Луганській обл.	1 198 124,551	1 097 300,000	0,92
УДК у Львівській обл.	2 077 002,698	1 367 838,000	0,66
УДК у Миколаївській обл.	717 784,316	693 200,000	0,97
УДК у Одеській обл.	2 858 029,582	1 602 710,071	0,56
УДК у Полтавській обл.	1 679 901,792	1 234 139,886	0,73
УДК у Рівненській обл.	601 583,815	496 954,509	0,83
УДК у Тернопільській обл.	327 222,210	320 307,000	0,98
УДК у Харківській обл.	3 152 221,836	2 653 297,842	0,84
УДК у Хмельницькій обл.	552 903,123	480 602,000	0,87
УДК у Чернівецькій обл.	304 875,306	290 673,000	0,95
УДК у Чернігівській обл.	1 179 134,205	1 080 360,000	0,92

На основі статистичного групування генеральної сукупності за розміром КРЗО було відібрано 5 областей – по одній з кожної групи з різними КРЗО

(інтервал групування 0,08, групові межі КРЗО: 0,56-0,64; 0,65-0,73; 0,74-0,82; 0,83-0,91; 0,92-0,1). У розділі показано, що, враховуючи незначні показники дисперсії у рядах розподілу КРЗО репрезентативних областей, доцільно вибрати для наступних етапів емпіричної верифікації моделі одну область. Відтак, для ілюстрації можливостей впровадження авторської моделі на основі конкретних показників касового виконання Державного бюджету було обрано Луганську область.

На основі даних по Луганській області проаналізовано величину касових розривів, у тому числі проілюстровано наявність від'ємних касових розривів протягом 2016 бюджетного року, а також обґрунтовано доцільність та реальні можливості залучення тимчасово вільних коштів з ЄКР на покриття цих розривів. Таким чином, спираючись на дані про касове виконання Державного бюджету та результати їхнього аналізу, доведено існування реальних передумов для впровадження авторських розробок – надання права обласним УДК оперативно вирішувати питання щодо розмірів щоденного перерахування коштів на Єдиний казначейський рахунок та покриття касових розривів із врахуванням результатів співставлення акумульованих за день доходів та зареєстрованих протягом дня фінансових зобов'язань.

У результаті використання прийомів фінансового менеджменту до умов казначейської практики передбачається отримання ряду результатів:

- усунення неадекватної (директивної, негнучкої) плановості;
- уникнення необґрунтованого відволікання коштів з економіки;
- зміна функцій головних розпорядників та економія трудових ресурсів;
- скорочення кредиторської заборгованості бюджетних установ;
- підвищення оперативності проходження коштів;
- виникнення перспектив для додаткової автоматизації у практиці обслуговування касового виконання держбюджету;
- уникнення необхідності ручного регулювання виділених асигнувань;

сприяння дотриманню фінансово-господарської дисципліни, запобігання корупції в стосунках між головними розпорядниками та територіальними органами ДКУ.

Отже, на основі проведеного аналізу основних теоретико-прикладних важелів фінансового менеджменту в сфері моніторингу казначейського обслуговування Державного бюджету описано та охарактеризовано три базові процедури: планування, аналіз та контроль.

В Україні склалася ситуація, при якій казначейська система виконання бюджетів не використовується повною мірою. Це пов'язано з тим, що повноваження органів казначейства, встановлені у період їхнього створення, змінилися у зв'язку з новими соціально-економічними умовами. Нормативно-правове забезпечення організації казначейства відстає від темпів, якими розвивається ця структура.

На сьогодні також потребує врегулювання питання розмежування відповідальності органів Державного казначейства й органів місцевого самоврядування, а також посилення відповідальності останніх.

3.3. Оцінка ефективності удосконалення процесу казначейського обслуговування Державного бюджету України

Процес казначейського обслуговування Державного бюджету доцільно розглядати у фінансовому та інформаційному вимірах як на загальнодержавному рівні (загальносистемний вимір у контексті дослідження), так і на рівні окремих управлінь ДКУ (підсистемний рівень). При цьому другий із названих рівнів безпосередньо стосується об'єкта та предмета дослідження. Науковий внесок автора полягає у залученні конкретних емпіричних даних щодо підсистемного рівня обслуговування Державного бюджету по окремих

управліннях ДКУ та їх подальшому аналізі при проведенні верифікації та оцінки ефективності запропонованої інноваційної моделі.

Рух грошових потоків по виконанню Державного бюджету технічно реалізується завдяки функціонуванню Єдиного казначейського рахунку та має симетричний характер, означений у дослідженні як реалізація принципів асиміляції бюджетних коштів та їхньої цільової дисперсії. На основі аналізу існуючих класифікацій грошових потоків у частині доходів та видатків запропоновано власний варіант розмежування доходів державного бюджету, котрий більше, ніж існуючі, зорієнтований на практичні аспекти казначейської справи. Крім того, дослідження хронологічної розгортки виконання Державного бюджету в щоденному режимі дозволяє охарактеризувати бюджетний процес як дискретний, по-різному збалансований у кожний конкретний момент часу.

З метою практичного втілення можливостей методологічної бази дослідження - міждисциплінарного підходу - проілюстровано способи залучення окремих методик фінансового менеджменту в практику казначейської справи з урахуванням основних засад бюджетного менеджменту (прийоми синхронізації грошових потоків, складання платіжного календаря, встановлення технічних лімітів операцій з коррахунком).

В Україні назріло також питання проведення функціональної перебудови казначейства. По-перше, структуру слід чітко привести відповідно до виконуваних функцій. По-друге, повноваження та функції кожного структурного підрозділу мають бути чітко регламентовані в такий спосіб, щоб діяльність підрозділу не була в прямій залежності від особистості виконавця і не залежала від плинності кадрів. Ситуація має бути такою, аби кожний підрозділ і його працівник міг володіти методологічними засадами своєї діяльності, завершеним комплектом нормативних документів для виконання своїх функцій за допомогою прикладного програмного забезпечення.

Як свідчать проведені дослідження, сучасні умови функціонування Державного казначейства України характеризуються наявністю низки

проблемних питань з організації касового виконання державного бюджету. Потреба їх вирішення актуалізується у зв'язку з інтеграцією України в міжнародну спільноту та її прагнення до вдосконалення бюджетного процесу.

Оздоровлення економіки, забезпечення соціальних гарантій громадян, нормативне життєзабезпечення в державі можливо здійснити двома шляхами: перший – за рахунок збільшення доходів бюджету, другий – за рахунок раціонального, економного й цільового витрачання бюджетних коштів. Успішний розвиток економіки держави також значною мірою залежить від достовірності й оперативності отримання інформації про стан державних фінансів, а також можливості ефективно управляти ними. Тому важливим елементом системи управління як державними, так і місцевими фінансами є розробка та впровадження вдосконалення казначейської системи касового виконання бюджетів усіх рівнів.

До найважливіших стратегічних завдань розвитку Державного казначейства України, як органу оперативного управління фінансовими ресурсами держави, слід віднести: удосконалення нормативно-законодавчої бази функціонування казначейської системи й істотне розширення виконуваних функцій органами ДКУ з управління бюджетними ресурсами; модернізація і уніфікація обліку в бюджетних сферах; проведення функціональної перебудови казначейства; регулювання боргових відносин і активів, формування ефективної моделі використання фінансових ресурсів державного бюджету, сконцентрованих на єдиному рахунку; модернізація й удосконалення інформаційних технологій та внутрішньої платіжної системи Державного казначейства України, удосконалення програмно-технічної реалізації моделі обслуговування єдиного казначейського рахунку та управління фінансовими ресурсами; участь ресурсів казначейства в банківсько-кредитній сфері та на фондовому ринку.

В сучасних умовах органи казначейства виступають тим шлюзом у бюджетній системі держави, через який фінансові, правоохоронні, судові та інші структури мають можливість володіти достовірною та оперативною

інформацією в режимі реального часу для прийняття необхідних економічних рішень у межах своєї компетенції.

Саме поглиблення взаємодії між всіма учасниками процесу безпосередньо впливає на загальний стан управління фінансовими ресурсами та, в кінцевому результаті, на дієвість всієї бюджетної політики шляхом забезпечення її надійного функціонування, досягнення злагодженості в окремих сферах і ланках фінансових відносин.

Лише за умови скоординованої діяльності та співпраці, спрямованої на дотримання вимог бюджетного законодавства, можливо досягти оптимального варіанту з управління фінансовими потоками.

З іншого боку, ефективність управління фінансовими ресурсами залежатиме від вибору й визначення оптимальної моделі з якісного виконання державою покладених на неї зобов'язань.

Необхідною передумовою оперативного та дієвого управління фінансовим забезпеченням є принцип єдності каси, завдяки якому всі бюджетні кошти акумулюються в руках однієї юридичної особи та регулюються єдиними правилами та нормами бухгалтерського обліку.

На сьогоднішній день така вимога реалізована через запровадження в дію функціонування єдиного казначейського рахунку, за допомогою якого в одній системі рахунків концентрується два потоки фінансових ресурсів – рух коштів за надходженням та рух коштів за видатками.

Казначейське виконання бюджетів усіх рівнів, яке побудоване на принципі роботи єдиного казначейського рахунку, надає можливість у повній мірі реалізувати принцип єдності бюджетної системи, який забезпечується єдиною правовою базою, єдиною грошовою системою, єдиним регулюванням бюджетних відносин, єдиною бюджетною класифікацією, єдністю порядку виконання бюджетів та ведення бухгалтерського обліку і звітності.

Для органів казначейства невід'ємною частиною роботи при виконанні покладених на них функцій та обов'язків виступає контрольна діяльність, що

має на меті недопущення випадків порушень у сфері бюджетного законодавства.

Таблиця 3.3

Загальна кількість та сума оформлених відмов в оплаті рахунків фахівцями казначейської системи Луганської області протягом 2010-2016 років

Бюджет- ний рік	Загальна кількість відмов в оплаті рахунків, од.			Загальна сума, на яку оформлені відмови в оплаті рахунків, тис.грн.		
	установи державного бюджету	установи місцевих бюджетів	установи державного та місцевих бюджетів	установи державного бюджету	установи місцевих бюджетів	установи державного та місцевих бюджетів
2010 рік	97		97	2 765,4		2 765,4
2011 рік	293		293	29 955,6		29 955,6
2012 рік	4 862		4 862	123 286,7		123 286,7
2013 рік	6 765		6 765	78 860,8		78 860,8
2014 рік	6 518	16 871	23 389	60 062,5	41 789,7	101 852,2
2015 рік	5 072	16 562	21 634	75 513,7	58 855,3	134 369,0
2016 рік	5 852	17 433	23 285	54 555,8	86 157,0	140 712,8
Разом	29 459	50 866	80 325	425 000,5	186 802,0	611 802,5

У наведеній табл. 3.3 відображена загальна кількість та сума відмов в оплаті рахунків, які були оформлені працівниками казначейської системи Луганського регіону у ході здійснення процедур попереднього та поточного контролів протягом 2010 - 2016 років.

Таким чином, попереджено порушення встановленого порядку використання коштів загального та спеціального фондів бюджету, нераціональне спрямування бюджетних коштів, їх витрачання поза кошторисними призначеннями за сім минулих років на загальну суму 611,8 млн.грн. при поверненні на доопрацювання більше 80,3 тисяч фінансових документів.

За наслідками досвіду можливо зазначити, що після здійснення процедур попереднього та поточного контролю на етапі реєстрації зобов'язань та у процесі оплати рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, в ході наступного контролю – вже за фактом здійснення фінансових операцій – для фінансових зловживань не залишається підґрунтя.

Особливе значення на цей час у фінансовій системі України приділяється запровадженому Бюджетним кодексом України механізму зупинення операцій з бюджетними коштами через встановлення бюджетного правопорушення, яке визначено як недотримання учасником бюджетного процесу встановленого нормативно-правовими актами порядку складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету чи звіту про виконання бюджету.

Механізм зупинення операцій за бюджетними коштами в органах Державного казначейства складається з етапів, які схематично відображені на рис. 3.1.

До органів державного управління, які наділені правом призупинення бюджетних асигнувань у випадках встановлення бюджетного правопорушення, належать і органи казначейської системи. Саме вони здійснюють всі процедури із зупинення та відновлення операцій з бюджетними коштами, виходячи із застосування казначейської системи виконання бюджетів.

Такий механізм застосування процедури зупинення операцій з бюджетними коштами розширює коло прав органів Державного казначейства стосовно виконання основних їх функцій та обов'язків, що, в свою чергу, сприяє зменшенню фактів порушення нецільового використання коштів та підвищенню фінансової дисципліни в бюджетній сфері.

Сьогодні, в певній мірі, вже визначило та стабілізувало основні казначейські процедури, які дають змогу ефективно й прозоро здійснювати загальні завдання, покладені на казначейську систему.

Однак, безперервний пошук можливостей більш дієвого державного управління наявними фінансовими ресурсами ще залишає відкритими питання, які потребують подальшого удосконалення. За такого твердження, наступним

кроком з підвищення ефективності казначейського обслуговування бюджетних коштів має стати спрощення та оптимізація вже існуючих процедур управління фінансовим забезпеченням.

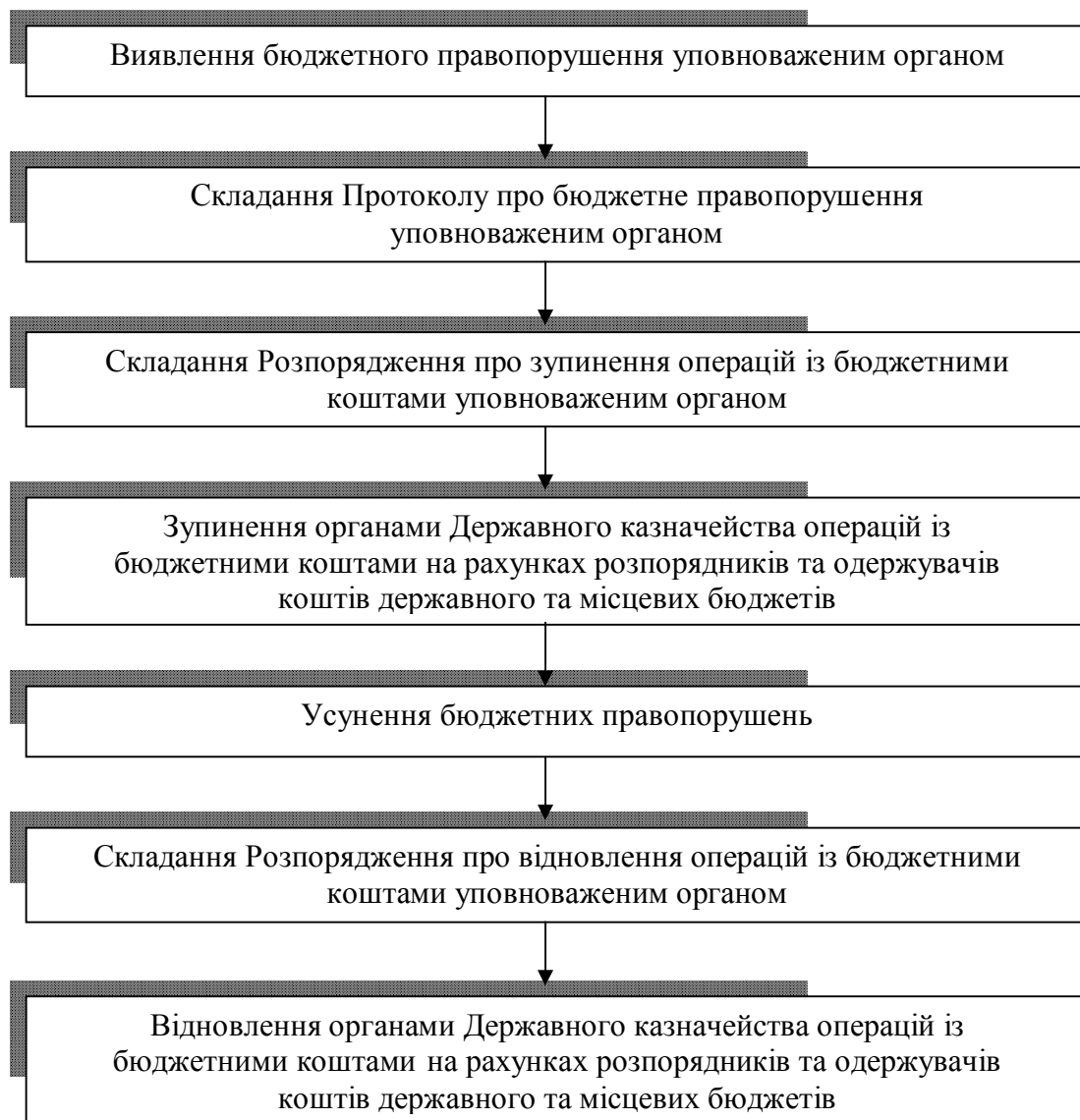

Рис. 3.1. Механізм зупинення операцій за бюджетними коштами

Запровадження в органах казначейства прогресивного програмного забезпечення, яке в автоматизованому режимі відображає фінансові операції за проведеними трансакціями, гарантує своєчасне надання даних про рух бюджетних коштів та дозволяє мати чітке та якісне уявлення відносно економічних наслідків проведеної бюджетної політики.

Подальша розробка та промислове освоєння сучасних комп'ютерних технологій та програмного забезпечення відкривають широкі можливості для поступового об'єднання всіх зацікавлених учасників бюджетного процесу в єдиний інформаційний простір та, як наслідок, підвищення прозорості з виконання дохідної та видаткової частин бюджету.

Основною умовою функціонування дієвого механізму управління регіональними фінансовими ресурсами є втілення чітко встановленого розмежування повноважень між фінансовими установами, відповідальними за якісне планування та виконання місцевих бюджетів. Реалізацію даного твердження запропоновано викласти через затвердження окремого документу - Меморандуму про співпрацю в процесі казначейського виконання місцевих бюджетів.

Поза всяким сумнівом – що детальніше буде розроблений даний документ з визначенням певних меж відповідальності, тим міцніше буде фінансова дисципліна з дотримання вимог бюджетного законодавства.

Застосування на практиці Меморандуму із чітко встановленим розподілом функцій та відповідальності кожної із сторін сприятиме узгодженості дій з питань виконання бюджетів та дозволить направити співпрацю всіх учасників бюджетного процесу на досягнення єдиної мети – ефективного та раціонального управління фінансовими ресурсами регіону.

Отриманий позитивний досвід функціонування даного механізму підтверджує можливість та доцільність подальшого розповсюдження спрощених процедур на інших розпорядників коштів місцевих бюджетів, які мають значну кількість напрямків використання бюджетних коштів за різними кодами функціональної класифікації, а саме: відділи освіти, культури, охорони здоров'я, в частині відкриття останнім рахунків для здійснення централізованого перерахування коштів.

Враховуючи направленість бюджетного процесу на удосконалення та оптимізацію існуючих положень казначейського обслуговування, втілення запропонованих заходів дозволить зменшити документообіг та вирішити

питання з раціонального використання робочого часу задіяними учасниками бюджетного процесу.

Застосування даних нововведень ніяким чином не призведе до послаблення контролю з боку казначейства за цільовим направленням бюджетних коштів, однак надасть можливість спростити процедури з казначейського виконання місцевих бюджетів за видатками.

При вирішенні питання оптимізації механізму управління фінансовими ресурсами через казначейську модель, слід враховувати і наявність проблем, пов'язаних з територіальною віддаленістю бюджетних установ від місця розташування казначейського органу.

Розв'язанню даного становища має посприяти повнофункціональне запровадження програмного комплексу “Клієнт-Казначейство”, що базуватиметься на основних положеннях Закону України “Про електронний цифровий підпис”, та передбачатиме електронний обмін фінансовими документами.

Застосування комплексу вважається актуальним саме зараз, коли питанням електронного цифрового підпису приділяється значна увага, враховуючи доцільність цього напрямлення для прискорення розрахунків та обміну інформацією.

Впровадження програмного комплексу “Клієнт-Казначейство” дозволить збудувати єдиний інформаційний простір, оптимізувати документообіг, суттєво підвищити ефективність взаємодії підрозділів УДК м. Северодонецьк. Зробимо оцінку доцільності впровадження програмного комплексу “Клієнт-Казначейство” в УДК м. Северодонецьк (табл. 3.4).

Таким чином, ефект від впровадження системи програмного комплексу “Клієнт-Казначейство” в УДК м. Северодонецьк складатиме у першій рік 2381,6 тис. грн. у другий рік 3568 тис. грн. та на третій рік 3568 тис. грн.

Такий крок у казначейському порядку обслуговування видаткової частини бюджетів дозволить перейти на новий рівень співпраці та взаємодії з розпорядниками й одержувачами бюджетних коштів.

Оцінка доцільності впровадження програмного комплексу “Клієнт-Казначейство” в УДК м. Северодонецьк

Показники	До запуску проекту	1-й рік	2-й рік	3-й рік
1	2	3	4	5
Надходження до бюджету, тис. грн.	181405	2496	3744	6240
Витрати на придбання ПО, тис. грн.	1100	0	0	0
Амортизація ПО, тис. грн.		220	220	220
Software (обслуговування і супровід ПО), тис. грн.		0	30,8	30,8
Hardware, тис. грн.	250	0	0	0
Consulting, тис. грн.	280	0	0	0
Персонал, тис. грн.	171,6	57,2	57,2	57,2
Навчання, тис. грн.	12,96	0	0	0
Разом, тис. грн.	714,56	57,2	88	88
Аналіз				
Ефект від провадження, тис. грн.		2381,6	3568	6064

Наступним кроком вирішення проблем, пов'язаних з територіальною віддаленістю розташування бюджетних установ від органу Державного казначейства в окремо взятому районі, є створення виносних робочих місць.

На сьогоднішній день відповідним чином врегульовані загальні положення організації роботи органів Державного казначейства на виносних робочих місцях з обслуговування установ державного підпорядкування.

Однак, спираючись на нагальну потребу в удосконаленні механізмів управління всіма потоками фінансових ресурсів, повинні бути враховані й існуючі потреби місцевих бюджетів в частині розповсюдження на розпорядників й одержувачів бюджетних коштів місцевого підпорядкування вимог Регламенту функціонування виносного робочого місця казначейства.

Проте остаточне рішення щодо організації роботи виносних робочих місць, з наступним відкликанням за межі органу Державного казначейства фахівця-казначея, має бути прийнято тільки після врахування всіх чинників, які

впливатимуть на собівартість послуг, що мають надаватися. До показників, які нададуть змогу раціонально обґрунтувати позитивне вирішення цього питання, відноситься загальна кількість клієнтів, що обслуговуватися на виносному місці, кількість рахунків, відкритих на їх ім'я, середній обсяг документообігу на день, віддаленість розпорядника від територіального органу казначейства тощо.

Подальшим кроком є розроблення та укладання двостороннього договору між територіальним органом Державного казначейства та ініціатором даного проекту, загальні положення якого повинні сприяти узгодженості дій при запровадженні функціонування виносного робочого місця та врегулювати всі правові взаємовідносини в рамках бюджетного законодавства.

Водночас слід підкреслити, що виходячи з позицій спрощення та оптимізації процедур казначейського виконання бюджетів доцільним є максимальне зосередження функцій з казначейського обслуговування розпорядників й одержувачів бюджетних коштів у казначеїв, що працюватимуть на виносному робочому місці.

Застосування на практиці функціонування виносних робочих місць взагалі сприятиме розвитку фінансової системи регіону шляхом покращення загальних умов казначейського виконання бюджетів.

В умовах фінансової кризи у нашій державі уже традиційно склалося, що під час обговорення бюджетних проблем на різних рівнях влади основні зусилля спрямовуються на те, щоб відхопити якнайбільший шматок із бюджету для певної галузі, програми чи регіону, конкретних юридичних осіб на тлі декларацій про державницький підхід у формуванні бюджетної політики.

У формуванні дохідної частини бюджету проблеми, які є болючими частіше всього залишаються непоміченими, тому вони є підґрунтям створення умов нестабільної економічної ситуації, сприяють тіньовій економіці з її негативними наслідками.

Аналіз наявної в країні фінансової системи свідчить про недостатні оперативність обліку за надходженням і витратами бюджетних коштів, контроль за їх цільовим призначенням, тривалістю проходження виділених

коштів до кінцевого споживача, слабкий взаємозв'язок між фінансовими органами в процесі виконання бюджетів різних рівнів.

Саме інформаційний комплекс казначейських органів у поєднанні з банківською системою здатний не тільки функціонально забезпечити виконання органами Державного бюджету, але й призначений організувати ефективну взаємодію фінансових органів різних рівнів і відомчої залежності, а також банківської та податкової систем.

Висновки за третім розділом

Для усунення негативної тенденції щодо зростання залишків бюджетних коштів розроблено проекти розпорядчих документів, якими передбачено запровадження порядку видатків використанням поточних надходжень у регіонах для реалізації поточних видатків, системи контролю за поточним фінансуванням з урахуванням наявності у головних розпорядників фактичних залишків невикористаних коштів, які було надано з державного бюджету в попередніх періодах, запровадження системи управління залишками бюджетних коштів на рахунках розпорядників для поточного фінансування і корекції затверджених кошторисів.

Одним з напрямків удосконалення контрольної та аналітичної роботи є запровадження автоматизації проведення перевірок за допомогою персональних ЕОМ.

Найефективнішим є використання бюджетних коштів шляхом налагодженого механізму надання послуг казначейством державі. До цього часу не досліджено теоретичні й практичні проблеми, особливості і тенденції розвитку надання казначейських послуг. Питання, що потребують подальшої розробки та вивчення, пов'язані з цілісним дослідженням всіх аспектів діяльності Державного казначейства України.

На сьогодні, склалася ситуація, при якій казначейська система виконання бюджетів не використовується повною мірою. Це пов'язано з тим, що повноваження органів казначейства, встановлені у період їхнього створення, змінилися у зв'язку з новими соціально-економічними умовами. Нормативно-правове забезпечення організації казначейства відстає від темпів, якими розвивається ця структура.

На основі проведеного аналізу основних теоретико-прикладних важелів фінансового менеджменту в сфері моніторингу казначейського обслуговування Державного бюджету досліджено три базові процедури: планування, аналіз та контроль.

На основі даних по Луганській області проаналізовано величину касових розривів, у тому числі проілюстровано наявність від'ємних касових розривів протягом 2016 бюджетного року, а також обґрунтовано доцільність та реальні можливості залучення тимчасово вільних коштів з ЄКР на покриття цих розривів. Таким чином, спираючись на дані про касове виконання Державного бюджету та результати їхнього аналізу, доведено існування реальних передумов для впровадження авторських розробок – надання права обласним УДК оперативно вирішувати питання щодо розмірів щоденного перерахування коштів на Єдиний казначейський рахунок та покриття касових розривів із врахуванням результатів співставлення акумульованих за день доходів та зареєстрованих протягом дня фінансових зобов'язань.

Ефект від впровадження системи програмного комплексу “Клієнт-Казначейство” в УДК м. Сєвєродонецьк складатиме у першій рік 2381,6 тис. грн. у другий рік 3568 тис. грн. та на третій рік 3568 тис. грн.

ВИСНОВКИ

Казначейське обслуговування Державного бюджету України передбачає здійснення Державним казначейством України: операцій з коштами державного бюджету; розрахунково-касового обслуговування розпорядників бюджетних коштів; контролю бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень, прийнятті зобов'язань та проведенні платежів; бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання державного бюджету.

В Україні триває формування сучасної системи управління фінансовими ресурсами держави. В умовах постійного зростання державних витрат, збільшення їх частки у валовому внутрішньому продукті особливої уваги заслуговує питання ролі фінансових інститутів, які б могли забезпечити раціональний розподіл державних фінансів. Світовий досвід свідчить, що найбільш ефективним є використання бюджетних коштів шляхом створення нової фінансової структури з відлагодженим механізмом касового виконання державного бюджету у вигляді казначейства.

Як показали результати представленого у роботі наукового пошуку, окремі елементи інструментарію фінансового менеджменту за умов їх пристосування до специфіки та вимог бюджетного менеджменту й казначейської справи набувають певних теоретико-прикладних особливостей, зокрема, втрачають частину функцій, але не позбавляються серйозного змістовного навантаження, оскільки набувають нового значення. Зокрема, прийоми планування у практиці казначейського обслуговування Державного бюджету мають звужену сферу застосування, але набувають особливої значимості у зв'язку з необхідністю підвищення ефективності використання коштів на Єдиному казначейському рахунку. Натомість інструментарій аналізу фінансової інформації в процесі казначейського обслуговування Державного бюджету має дуже широкі перспективи застосування, відкриває нові можливості у сфері вдосконалення способів обробки інформації, підвищення інформативності казначейської звітності. Що стосується функції контролю, модифікованої з урахуванням

конкретних вимог практики казначейського обслуговування Державного бюджету, то одним із напрямків її адаптації в контексті авторської структурно-функціональної моделі діяльності обласних УДК у процесі казначейського обслуговування Державного бюджету України є встановлення обмежень на користування кореспондентським рахунком для обласних управлінь УДК.

Традиційні для фінансового менеджменту функції планування, аналізу і контролю після відповідної адаптації виступають основними інструментами моніторингу казначейського обслуговування Державного бюджету України органами ДКУ. Аналіз сучасних підходів до розуміння функцій та процедур фінансового менеджменту дозволяє зробити висновки про відсутність єдності у наукових позиціях щодо їх теоретичного розмежування. Відтак запропоновано синтетичний підхід, згідно з яким доцільно розглядати реалізацію названих теоретико-прикладних важелів як єдину специфічну процедуру - контрольно-аналітичний акт, який одночасно стосується трьох хронологічних вимірів ситуації: минулого (причини), актуального стану та сукупності майбутніх альтернатив (прогнозів).

Отже, до найважливіших стратегічних завдань розвитку вітчизняної казначейської системи слід віднести вдосконалення функціонування її нормативно-законодавчої бази, розмежування відповідальності органів Державного казначейства й органів місцевого самоврядування, удосконалення автоматизованої системи АС "Казна" та запровадження промислового продукту ЕКР, що в комплексі сприятиме удосконаленню управління бюджетними коштами.

На сьогоднішній день можна стверджувати, що запровадження казначейського обслуговування коштів місцевих бюджетів сприяло зміцненню дисципліни у фінансовій сфері. Фінансові органи в ході співробітництва з органами казначейства отримують достовірні форми звітів з виконання місцевих бюджетів, що значно спрощує процедуру перевірки фінансових документів розпорядників та одержувачів коштів місцевих бюджетів, тому у

них залишається достатньо часу для проведення глибокого аналізу з метою ефективного планування та управління наявними фінансовими ресурсами.

Прогноз показників зведеного бюджету України за основними видами видатків і фінансування на 2018-2019 роки містить основні прогностичні показники за видами доходів, однак прогностичні оцінки доходів місцевих бюджетів у цілому по країні та показники між бюджетних відносин відсутні.

Тому актуальною проблемою є створення та удосконалення системи планування неподаткових доходів, гармонійно вбудованої в систему бюджетного менеджменту, орієнтованого на результат. Вона перебуває у стадії затвердження, причому існує дуже багато розробок у теоретичному та прикладному аспектах для її реалізації на практиці.

Найефективнішим є використання бюджетних коштів шляхом налагодженого механізму надання послуг казначейством державі. До цього часу не досліджено теоретичні й практичні проблеми, особливості і тенденції розвитку надання казначейських послуг. Питання, що потребують подальшої розробки та вивчення, пов'язані з цілісним дослідженням всіх аспектів діяльності Державного казначейства України.

Удосконаленню процесу казначейського обслуговування Державного бюджету України, та зокрема у м. Северодонецьк має посприяти повнофункціональне запровадження програмного комплексу “Клієнт-Казначейство”, що базуватиметься на основних положеннях Закону України “Про електронний цифровий підпис”, та передбачатиме електронний обмін фінансовими документами.

Впровадження програмного комплексу “Клієнт-Казначейство” дозволить збудувати єдиний інформаційний простір, оптимізувати документообіг, суттєво підвищити ефективність взаємодії підрозділів УДК м. Северодонецьк. Ефект від впровадження системи програмного комплексу “Клієнт-Казначейство” в УДК м. Северодонецьк складатиме у першій рік 2381,6 тис. грн. у другий рік 3568 тис. грн. та на третій рік 3568 тис. грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бюджетний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572.
2. Про бюджет України на 2014 р. : [Закон України : від 19.12.2013 р.: № 489-V]. – Режим доступу : www.ac-rada.gov.ua.
3. Про бюджет України на 2015 р. : [Закон України : від 12 грудня 2014 року: № 659-VI]. – Режим доступу : www.ac-rada.gov.ua.
4. Про Державний бюджет України на 2016 рік : закон України від 26 груд. 2015 р. № 835-VI // ФІНАНСИ УКРАЇНИ : Наук.-теоретич. та інформ.-практич. журн. . 2016. № 1. — Б.м.
5. Наказ Державного казначейства України “Про затвердження порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів” від 04.11.2002 р. № 205, зареєстрований 26.11.2002 р. за № 919/7207 // ОВУ. – 2002. – № 48.
6. Положення про Державне казначейство України: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2005 р. № 1232 // ОВУ. – 2005. – № 52
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 лютого 1999 р. N 180 (180-99-п) "Про деякі питання діяльності Державного казначейства України" (Офіційний вісник України, 1999 р., N 7, ст. 251).
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.05.2002 р. №659 «Про затвердження переліку груп власних надходжень бюджетних установ, вимог щодо їх утворення та напрямів використання».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.06.2012 р. №702 «Про порядок використання коштів, отриманих органами державної влади від надання ними послуг відповідно до законодавства, та їх розміри».
10. Алексеев, І. В. Бюджетна система [Текст] : навчальний посібник / І. В. Алексеев, Н. Б. Ярошевич, А. М. Чушак-Голобородько . — К. : Хай-Тек Прес, 2015 . — 376 с.
11. Антонов Н.Г. Денежное обращение, кредит и банки/ Н.Г.Антонов, М.А. Пессель.- М: Финстатинформ, 2015.- 271с.

12. Афоніна А. Як поліпшити казначейське обслуговування // Хрещатик. - 2016. - №3, - С. 23-26.
13. Базилевич В. Д. Державні фінанси : навч. посіб. / В. Д. Базилевич, Л.О. Баластрик ; за заг. ред. В. Д. Базилевича. – К. : Атіка, 2012. – 235 с.
14. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Навчальний посібник "Державні фінанси" К.: Атіка. 2002.- 151 с.
15. Батура О. В. Державне казначейство України: місце, роль у виконанні бюджету / О. В. Батура // Фінанси України. – 2014. – № 11. – С. 3–5.
16. Батура О.В. Державне казначейство України: місце, роль у виконанні бюджету / О. В. Батура // Фінанси України. - 2016. - № 11. - С. 11-15.
17. Батура О.В., Огданський К.М. Державне казначейство України: місце і роль у виконанні бюджету // Фінанси України. - 2012. - №11. - С. 3.
18. Білуха М. Т., Микитенко Т. В. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит: Підручник. - К. Українська академія оригінальних ідей. - 2005. -888с
19. Благун І. Г. Бюджетний менеджмент [Текст] : навчальний посібник / І. Г. Благун, Р. М. Воронко, М. Л. Бучкович . — Львів : Магнолія, 2015 . — 224 с. : табл. — (Вища освіта в Україні)
20. Бондарук Т.Г. Механізм управління та обслуговування державного боргу // Фінанси України – 2014 – №4. – С.14-18
21. Булгакова С. Бюджетна політика держави // Вісник КНТЕУ.- 2012.- №1.- С.47-60
22. Булгакова С.О., Казначейська система виконання бюджету: Підручник. - 2-ге вид. перероб. і доп. - К: КНТЕУ, 2016. - 417с.
23. Булгакова С.О., Л. В. Гізатуліна, Л.В.Єрмошенко, О. Т. Колодій: Державні фінанси. Історія казначейства. Казначейська система виконання бюджету: Інтегрований навчально-атестаційний комплекс. В 5-ти т. Т.3 /; За заг. ред. А. А. Мазаракі. - У 5-ти т. - К: АВТ, 2015. - 560с.
24. Бюджетна система [Текст] : навчальний посібник / К. М. Владимиров, Л. О. Абсава, Л. В. Владимірова та ін. — К. : Кондор, 2016 . — 220 с.

25. Бюджетний менеджмент: Підручник / В.Федосов, В.Опарін, Л.Сафонова та інші; - К.: КНЕУ, 2016.- 864 с.
26. Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування/за ред. Лемішевського/Л.:»Інтелект-Захід», 2014.- 1104 с.
27. Васильченко З.М. Доходи бюджету в системі управління економікою // Фінанси України.- 2015.- №6.
28. Вахтенко Т.П. Державний борг України та його економічні наслідки. – К.: Альтепрес. – 2015. - № 10. – С.12-18
29. Власюк О.С. Україна в системі міжнародної безпеки / Національний інститут проблем міжнародної безпеки // Колективна монографія (Базилюк Я.Б., Ожеван М.А., Парахонський Б.О., Сухорукова А.І. та інші) – К.: ПЦ «Фоліант» ВД «Стилос», 2016. – 572 с.
30. Власюк О.Теорія і практика економічної безпеки в системі наук про економіку / О.С. Власюк // Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. – К.: НППМБ, 2015. – 48 с.
31. Волосова І.С. Напрями вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні. // Держава і регіони. - 2015. - № 6 - С. 342-345.
32. Галахов, В. Госказначейство: расчет облигациями : [Оформление бюджетной задолжности по НДС олигациями внутреннего государственного займа] / В.Галахов // Юридическая практика : Еженед. профессиональная газ. 2004. 17 Серпень № 33. — С.12
33. Гладких Д. Казначейство як інструмент оперативного управління активами і пасивами банку / Д. Гладких, І. Корнійчук // Вісник НБУ. – 2003. – № 8. – С. 41-45.
34. Голубкін О. В. Методологічні засади побудови системи статистичного моніторингу державного боргу / Швець В. Г., Голубкін О. В. // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка ; Сер. : Економіка. — К., 2015. — Вип. 99—100. — С. 56—59
35. Гончарук О.Г. Актуальні питання становлення і розвитку міжбюджетних відносин. // Економічні науки. - Вісник ДДФА. - 2014. - № 2. - С. 86-89

36. Горник А.В. Гармонізація міжбюджетних стосунків в Україні. // Економіка і держава. - 2015. - № 2. - С. 57-60
37. Гусев С. И., Швецов Ю. Г. О роли Федерального казначейства в финансовой системе государства // Финансы.– 2009.– № 11. – С.70-78
38. Гушта О.В. Порядок формування та використання коштів місцевих бюджетів // Фінанси України. - 2016. - №1. - С. 10-15.
39. Даневич О. Оптимізація процесу управління бюджетними коштами // Казна. - 20141. - №7-8. - С. 10-12
40. Дементьев, Д. В. Бюджетная система Украины [Текст] : учебное пособие / Д. В. Дементьев, В. А. Щербаков . — второе издание, стереотипное . — М. : Кнорус, 2016 . — 483 с.
41. Джога Р. Т., Свірко С. В., Сінельник Л. М. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Підручник / За заг. ред. проф. Р. Т. Джоги. - К.: КНЕУ, 2003. - 483 с.
42. Дудко В. П. Державний фінансовий контроль: Навчальний посібник. - Чернівці: Прут, 2011. - 484с.
43. Загорський, В. С. Бюджетна система та оподаткування в Україні [Текст] : проблеми розвитку / В. С. Загорський . — Х. : ІНЖЄК, 2015 . — 288 с.
44. Іваненко Ю., Мамишев А. До питання розкриття інформації про державний борг // Вісник НБУ. – 2014. – №3.- С. 20-22
45. Казначейська система виконання бюджету: Підручник / С. О. Булгакова О. О. Чечуліна, Т. А. Шаповал, Н. І. Сушко, Л. В. Єрмошенко, Н. П. Шульга - К.: КДТЕУ, 2010. - 249 с.
46. Казначейська система: Підручник / Юрій С.І., Стоян В.І., Мац М.Й. – Тернопіль, 2012. – 394с.
47. Казначейська система: Підручник / Юрій С.І., Стоян В.І., Мац М.Й. - Тернопіль, 2011. - 394 с.
48. Казначейська справа в Україні / За ред. Стовбчатого А.М. - К.: „Видавничий дім „Комп’ютерпрес”, 2008. - 316с.

49. Каленська В. І. Система казначейського контролю за бюджетними коштами // Контроль, облік та аудит.- 2015.- №8.- С. 128-133.
50. Каленська, В. І. Система казначейського контролю за бюджетними коштами / В. І. Каленська // АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ. 2006. № 5. — С. 128-134.
51. Каленський М.М. Доходи державного бюджету як дзеркало економіки держави // Фінанси України, 2011, №19, С. 10-17.
52. Калитчук, В. М. Управління коштами єдиного казначейського рахунку і ризик розриву між ставками активів і пасивів держави [Текст] : Фінанси / В. М. Калитчук // ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. ПРАВО : Щоміс. інформаційно-аналитичний журнал. 2010. № 4. — С. 22-25
53. Кіреєв О.І. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів: проблеми та шляхи розв'язання// Фінанси України. - 2014. - №5. - С. 34-41.
54. Кірейкіна О. В. Статистичне прогнозування державного боргу України на основі процесів Бокса – Дженкінса / Кірейкіна О. В. // Проблеми статистики : [зб. наук. праць]. — К. : НТК статистичних досліджень Держкомстату України, 2006–2014. – Вип. 8. — С. 247—253
55. Клімова С. М. Фінансове право України : навч. посіб. / С. М. Клімова. — Х., 2016. – 112 с.
56. Коркіна О. В. Система показників статистичної оцінки боргового навантаження на економіку / Коркіна О.В. // Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації : зб. тез доповідей Третьої міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, 23—24 лют. 2012 р. — Тернопіль : Економічна думка, 2014. — Ч. 2. — С. 300—302.
57. Косован К.С. Управление ресурсами в коммерческом банке / К.С. Косован // Деньги и кредит. – 2011. – № 6. – С. 32-36.
58. Котова, С. С. Історичні передумови становлення і розвитку системи державного казначейства України [Текст] : Фінанси / С. С. Котова //

ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. ПРАВО : Щоміс. інформаційно-аналітичний журнал. 2015. № 8. — С. 23-27

59. Леоненко П. М., Юхименко П. І., Ільєнко А. А. та ін. Теорія фінансів : навч. посіб. / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко, А. А. Ільєнко [та ін.] ; за заг. ред. О. Д. Василика. – К.: Центр навч. літ-ри, 2015. – 480 с.

60. Леопенко П.М. Управління державними видатками в перехідних економіках / П.М. Леопенко // Фінанси України. - 2016. - № 7. - С. 38-42.

61. Лілейкін О. В. Особливості статистичного спостереження державного боргу в Україні та світі / Лілейкін О. В. // Науковий вісник Державної академії статистики, обліку та аудиту. — 2014. — № 3. — С. 20—24

62. Макуцький Р. Т. Особливості реформування процедури казначейського обслуговування держбюджету // Актуальні проблеми економіки.— 2015.— № 1. — С. 55-59

63. Макуцький Р.Т. Аналіз діяльності Державного казначейства за умов створення Внутріплатіжної системи Державного казначейства // Україна в XXI ст.: формування економічної системи: Матеріали міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції, Львів, 3-5 травня 2001. – Львів, ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С. 187-188

64. Макуцький Р.Т. Застосування синтетичного підходу до розуміння руху бюджетних коштів у межах бюджетної системи держави // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – № 3. - 2013. – С. 68-67

65. Макуцький Р.Т. Особливості реформування процедури казначейського обслуговування держбюджету // Актуальні проблеми економіки. - № 1 (55). – 2015. – С. 38-47

66. Макуцький Р.Т. Перспективи та розвиток Держказначейства в галузі централізації грошових потоків // Економіка пострадянських країн: стан та перспективи розвитку: Матеріали міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції, Львів, 7-8 травня 2016 р. – Львів, ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – С. 180-181

67. Макуцький Р.Т. Планування в системі моніторингу касового виконання державного бюджету // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: економіка. - № 14. -2016. - С. 70-74.
68. Макуцький Р.Т. Створення та основні етапи становлення системи Державного казначейства України // Збірник наукових праць ТАНГ: Випуск 4. – Тернопіль: Економічна думка, 2015. – С. 357-366
69. Макуцький Р.Т. Фінансовий менеджмент як інструмент моніторингу касового виконання держбюджету // Вісник Тернопільської академії народного господарства. - № 4. – 2016. – С. 45-56
70. Макуцький, Р. Т. Особливості реформування процедури казначейського обслуговування держбюджету / Р. Т. Макуцький // АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ. 2016. № 1. — С. 38-47
71. Маслова А. О. Управління фінансовими ресурсами в системі казначейства // Держава та регіони: Сер. Економіка та підприємництво.– 2014.– № 1. – С. 45-49
72. Маслова А.О. Управління фінансовими ресурсами в системі казначейства / А.О. Маслова // Держава та регіони. - 2015.- № 1. - С. 73-78.
73. Огонь Ц.Г. Доходи бюджету України: теорія та практика: Монографія. - К: КНТЕУ, 2014.- 580с.
74. Осипчук Л.Л. Моделі виконання бюджетів та можливості їх застосування в умовах сучасної України // Науковий вісник Академії державної податкової служби України. - 2016. - № 3. - С. 70-73.
75. Павлюк К. В. Розвиток казначейської системи виконання Державного бюджету // Фінанси України.– 2016.– № 2.
76. Павлюк К.В. Розвиток казначейської системи виконання Державного бюджету / К.В. Павлюк // Фінанси України. - 2014.- №5. -С.23-27.
77. Пасічник, Ю. В. Бюджетна система України [Текст] : навчальний посібник / Ю. В. Пасічник . — 2-е видання,перероб. і доповн. — К. : Знання, 2015 . — 670 с. — (Вища освіта ХХ1 століття)

78. Питання Державного казначейства: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 липня 1995 р. № 590 // Уряд. кур'єр.– 1995.– 7 верес.
79. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку: підручник / Л.О. Примостка. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2015. – 468 с.
80. Про реалізацію статті 30 Закону України "Про Державний бюджет України на 2016 рік" : постанова Кабінету Міністрів України від 28 січ. 2016 р. № 40 // СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ : Інформаційний та науково-виробничий журнал. 2016. № 2. – Б.м.
81. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки: Навчальний посібник; М-во освіти і науки України, КНЕУ. -К.: КНЕУ, 2016. -254 с.
82. Рожко О.Д. Державний борг у забезпеченні економічного зростання // Фінанси України – 2015 – №1. – С. 44-50
83. Розпутенко І. Управління державними видатками в перехідних економіках / І. Розпутенко. – К. : Основи. – 223 с.
84. Семенов Г.А., Чорна Л.А. Упарвління використання бюджетних коштів за допомогою казначейської системи України // Вісник Донецького Національного Університету. – 2016. – №1. – с. 337-341.
85. Сенченко Т. Щодо проблем спрощення казначейського обслуговування бюджетів // Казна.- 2016.- №9. - С. 17-19
86. Симоненко В. К. Основи єдиної системи державного фінансовго контролю в Україні. - К.: Знання України, 2014. - 280с.
87. Стефанюк І. Невеликий коментар про нецільове використання бюджетних коштів // Фінансовий контроль. – 2015. – №6. – с. 48-51
88. Стовбчастий А., Осипчук Л. Державне казначейство у світлі різних поглядів. // Підприємництво і право. - 2015 . - № 11. - с. 84-86.
89. Стоян, В. І. Розмежування повноважень між учасниками бюджетного процесу та організація взаємодії з ними органів державного казначейства / В. І. Стоян // ФІНАНСИ УКРАЇНИ : Наук.-теоретич. та інформ.-практич. журн. . 2016. № 12. – С. 42-51

90. Структурно-функціональна модель діяльності обласного управління ДКУ по обслуговуванню касового виконання держбюджету // Світ фінансів - № 1. – 2016. - С. 32-46
91. Фещенко, Л. В. Бюджетна система України [Текст] : навчальний посібник / Л. В. Фещенко, П. В. Проноза, Н. В. Кузьминчук . — К. : Кондор, 2015 . — 440 с.
92. Хорунжак Н. М. Проблеми та передумови уніфікації обліку в бюджетній сфері / Н. М. Хорунжак // Галицький економічний вісник. - 2016. - № 2. - С. 152-156.
93. Чечуліна О.О. Контроль бюджетних повноважень при виконанні бюджетів //Фінанси України. - 2014. - №6. - С.64-68.
94. Шутов М. І. Державний фінансовий контроль в Україні (теорія та практика): Монографія.- К.: Знання, 124 с.
95. Юрій С.І. Казначейська система: Підручник / С.І.Юрій, В.І.Стоян, О.С.Даневич.- 2-ге вид., змін. й доп. - Тернопіль: Карт-бланш, 2012.- 818с.
96. Юрій С.І., Стоян В.І., Мац М.Й. Казначейська система: Підручник. - Тернопіль: Карт-бланш, 2012. – 590с.
97. www.kazna.dp.ua – – Сторінка Державного казначейства України
98. <http://www.minfin.gov.ua> – Сторінка Міністерства фінансів України.
<http://www.ukrstat.gov.ua> – Сторінка Державного комітету статистики України

ДОДАТКИ

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

